

LUONNOS

HYVINVOINTIKATSAUS 2023

Kunnanvaltuusto 18.9.2024 § 16

1.	Johdanto	3
2.	Hyvinvoinnin ja terveydenedistäminen kunnassa.....	3
2.1	Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet ja yhteistyöryhmät.....	4
2.2	Lapsiystävällinen kunta	7
2.3	HYTE-kerroin.....	7
2.4	TEAvisari	9
3.	Lapinjärven ja lapinjärveläisten hyvinvointintila 2023	11
3.1	Talous ja elinvoima.....	11
3.1	Lapset ja nuoret.....	17
3.3	Työikäiset	32
3.4	Ikäihmiset	36
3.5	Kaikki ikäryhmät	39

1. Johdanto

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetussa laissa (612/2021 § 6) säädetään, että kunnan on edistettävä asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä ja sillä on ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin kuin tämä tehtävä kytkeytyy kunnan muihin lakisääteisiin tehtäviin. Kunnan on seurattava kuntalaisten elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin. Kunnassa on raportoitava kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä valtuustolle vuosittain ja valmisteltava valtuustolle valtuustokausittain hyvinvointikertomus ja -suunnitelma.

Hyvinvointikatsaus pohjautuu Lapinjärven kunnan hyvinvointisuunnitelmaan 2021–2024, joka on hyväksytty Lapinjärven valtuustoissa 8.12.2021 § 51 ja päivitetty syksyllä 2023 vastaamaan sosiaali- ja terveystalouden järjestämisvastuussa tapahtuneita muutoksia (hyväksytty valtuustossa 15.11.2023 § 31). Hyvinvointikatsaus on kuvaus Lapinjärven kunnan asukkaiden elinoloista, hyvinvoinnin ja terveyden tilasta sekä näihin vaikuttavista tekijöistä. Hyvinvointikatsauksessa kuvataan lisäksi Lapinjärven kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet. Vuosittaisissa hyvinvointikatsauksissa valtuustoille raportoidaan kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä sekä toteutetuista toimenpiteistä, mutta samalla on myös mahdollisuus päivittää tavoitteita ja toimenpiteitä. Vuoden 2023 katsauksessa keskitytään suunnitelman liitteenä olevien matriisien toimenpiteiden raportointiin vuodelta 2023.

Kunnan on strategisessa suunnittelussaan asetettava hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tavoitteet ja määriteltävä tavoitteita tukevat toimenpiteet. Kunnan on otettava päätöksenteossaan huomioon päätöksensä arvioidut vaikutukset ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen väestöryhmittäin. Kunnan eri toimialojen on tehtävä yhteistyötä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Kunnan on nimettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutaho.

Kunnan on toimittava hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa ja tuettava sitä asiantuntemuksellaan. Lisäksi kunnan on tehtävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi yhteistyötä kunnassa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. Kunnan on myös edistettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

2. Hyvinvoinnin ja terveydenedistäminen kunnassa

Hyvinvoinnin edistäminen on yksi kunnan keskeisistä tehtävistä. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetussa laissa (612/2021 § 6) säädetään hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi kunnassa. Kunnalla on ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi siltä osin kuin tämä tehtävä kytkeytyy kunnan muihin lakisääteisiin tehtäviin. Kunnan on strategisessa suunnittelussaan asetettava hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tavoitteet ja määriteltävä tavoitteita tukevat toimenpiteet. Kunnan tulee ottaa päätöksenteossaan huomioon päätöksensä arvioidut vaikutukset ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen väestöryhmittäin. Lisäksi kunnassa on raportoitava kuntalaisten hyvinvoinnista

ja terveydestä, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä valtuustolle vuosittain ja valmistettava valtuustolle valtuustokausittain hyvinvointikertomus ja -suunnitelma.

2.1 Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet ja yhteistyöryhmät

Lapinjärven kunta ja Loviisan kaupunki muodostivat vuoden 2022 loppuun asti sosiaali- ja terveystalouden yhteistoiminta-alueen, jossa Loviisan kaupunki tuotti Lapinjärven kunnalle perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon palvelut vanhusten huoltoon lukuun ottamatta. Yhteistoiminta-alueen vuoksi Lapinjärven kunta ja Loviisan kaupunki tekivät yhdessä myös hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä. Vuoden 2023 alusta lukien vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä siirtyi kunnilta ja kuntayhtymiltä hyvinvointialueelle. Lapinjärven sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelut järjestää Itä-Uudenmaan hyvinvointialue. Itä-Uudenmaan erikoissairaanhoidon järjestää HUS-yhtymä. Lapinjärven kunnan on toimittava hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä yhteistyössä Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa ja tuettava sitä asiantuntemuksellaan.

Lapinjärven kunnan ja Loviisan kaupungin hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöstä vastasi 31.7.2023 asti Lapinjärven ja Loviisan yhteinen poikkihallinnollinen ja ylikunnallinen hyvinvointityön monialainen ohjausryhmä ja työryhmä (HYTE-ohjausryhmä ja HYTE-työryhmä). Ryhmissä oli jäsenenä edustajia kuntien eri hallinnonaloilta ja kolmannelta sektorilta. Lapinjärven kunnanhallitus (6.2.2023 § 18) ja Loviisan kaupunginhallitus (7.12.2022 § 331) päättivät jatkaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön ohjausryhmän sekä työryhmän yhteistoimintaa vielä 31.7.2023 asti, jotta hyvinvointialueen ja kunnan palvelukokonaisuudet saatiin hahmotettua paremmin.

Lain sosiaali- ja terveystalouden järjestämisestä (612/2021 § 6) mukaan kunnan eri toimialojen on tehtävä yhteistyötä hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä. Monialaisen ja poikkihallinnollisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön toteuttamiseksi 1.8.2023 lukien tuli kuntaan perustaa ja nimetä kunnan oma sisäinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ohjausryhmä ja työryhmä. Kunnanhallitus nimesi (29.5.2023 § 100) kunnan monialaisen ja poikkihallinnollisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön toteuttamiseksi hyvinvointityön ohjausryhmän ja työryhmän. Ohjaus- ja työryhmässä on edustus kunnan kaikilta toimialoilta. HYTE-ohjaus ja -työryhmä aloittivat toimintansa elokuussa 2023.

HYTE-ohjausryhmän kokoonpano ja tehtävät

Ohjausryhmän tehtävänä on johtaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen strategista suunnittelua, kehittämistä ja toimeenpanoa. Ohjausryhmä vastaa hyvinvoinnin näkökulmien kytkemisestä kunnan strategiaan sekä kunnan toiminnan ja talouden suunnitteluun ja seurantaan. Ohjausryhmä asettaa hyvinvointityön painopisteitä ja tavoitteita sekä seuraa niiden toteutumista. Lisäksi ohjausryhmä vastaa hyvinvoinnin vuosittain ja valtuustokausittain laadittavasta raportoinnista (sisältää ennakoinnin ja arvioinnin) päätöksentekijöille ja kuntalaisille sekä ennakoi toimintaympäristön muutosten vaikutuksia hyvinvointiin.

Ohjausryhmä:

Kunnanjohtaja, pj.
Sivistys- ja hyvinvointitoimen johtaja
Tekninen johtaja
Hallintojohtaja
Talouspäällikkö
Hyvinvointikoordinaattori, sihteeri ja koolle kutsuja
Kunnanhallituksen nimeämät luottamushenkilöt 2 kpl

HYTE-työryhmän kokoonpano ja tehtävät

Työryhmän tehtävänä on kehittää ja koordinoida kunnan terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä sekä tuottaa tietoa väestön terveydestä ja hyvinvoinnista. Työryhmä valmistelee lakisääteiset hyvinvointisuunnitelmat ja –kertomukset sekä ehkäisevän päihdetyön ohjelman sekä seuraa ja dokumentoi hyvinvointisuunnitelman toimenpiteiden toteutumista. Työryhmä huolehtii hyvinvointisuunnitelman toimenpiteiden nivoutumisesta ja jalkautumisesta osaksi kunnan palveluja sekä toiminnan ja talouden suunnittelua. Hyvinvointityöryhmä koordinoi ehkäisevää ja edistävää hyvinvointityötä sekä asukkaiden ja sidosryhmien kuulemista, Työryhmä toimii yhteistyössä mm. Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen, kolmannen sektorin, kunnan vaikuttamistoimielinten (vanhus- ja vammaisneuvosto, nuorisovaltuusto) sekä seurakunnan kanssa kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Työryhmä toimii kunnan lasten ja nuorten hyvinvointityöryhmänä, Lapsiystävällinen kunta -koordinaatioryhmänä sekä ehkäisevän päihdetyön työryhmänä.

Työryhmä:

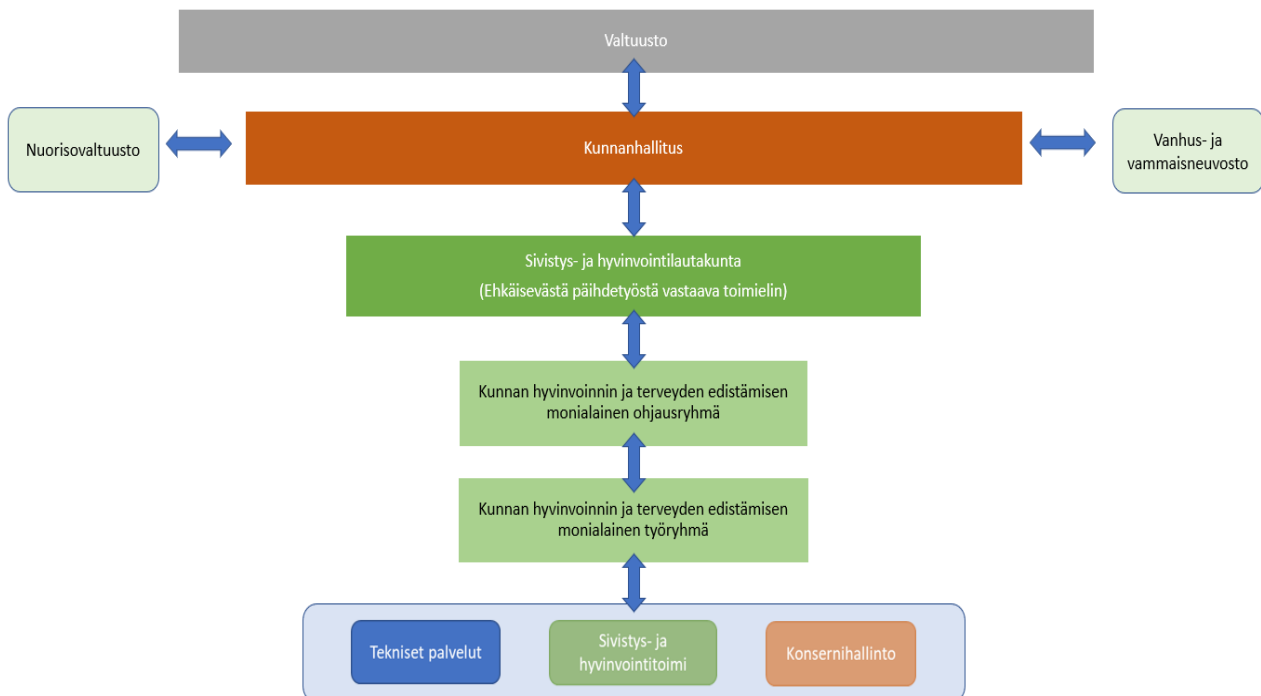
Kirjasto- ja kulttuurijohtaja, puheenjohtaja
Hyvinvointikoordinaattori, sihteeri ja koolle kutsuja
Liikuntaohjaaja ja –neuvoja
Varhaiskasvatuksen henkilöstön edustaja
Koulujen henkilöstön edustajat
Nuoriso-ohjaaja
Etsivä nuorisotyöntekijä
Tekninen työnjohtaja
Ruoka- ja siivouspalvelupäällikkö
Kunnan työllisyyspalvelujen edustaja
Elinkeino- ja viestintäsihteeri

Muut HYTE-yhteistyöryhmät

- Lasten ja nuorten moniammatillinen ohjaus- ja palveluverkosto (lakisääteinen, yhteinen Loviisan kaupungin kanssa) sekä valmistelutyöryhmä
- Alueellinen ehkäisevän päihdetyön työryhmä (Itä-Uudenmaan hyvinvointialue ja kunnat) 2024

- Alueellinen HYTE-koordinaattoriverkosto (Itä-Uudenmaan hyvinvointialue ja kunnat) 2024
- Yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä (kunta ja HVA) suomen sekä ruotsinkielinen
- Ylikunnallinen liikuntaneuvonta verkosto (IU-kunnat ja HVA)

Lapinjärven kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinointi ja suunnittelu on sijoitettu organisaatiossa sivistys- ja hyvinvointipalveluiden alaisuuteen. Sivistys- ja hyvinvointijohtajan alaisuudessa työskentelee hyvinvointikoordinaattori, jonka tehtäväkuvaan kuuluu koko kuntatasoisen hyvinvointityön koordinointi. HYTE-työtä ohjaa sivistys- ja hyvinvointilautakunta. Lisäksi yhteistyötä tehdään kunnan vaikuttamistoimielinten eli vanhus- ja vammaisneuvoston ja nuorisovaltuuston kanssa. Kunnanhallitus ja valtuusto tekevät hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen työhön liittyvät poikkihallinnolliset linjaukset ja päätökset.

Kuva Kunnan HYTE-organisointi

Kunta toimii hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa ja tukee sitä asiantuntemuksellaan. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tehdään lisäksi erilaisilla yhdyspinnoilla. Yhdistyspintoja ovat hyvinvointialueen lisäksi mm. eri yhdistykset ja järjestöt, yritykset sekä seurakunta.

2.2 Lapsiystävällinen kunta

Lapinjärven kunta on asettanut strategiseksi tavoitteeksi olla UNICEFin Lapsiystävällinen kunta. Lapinjärvi haluaa varmistaa, että jokaisella lapsella on vaikutusmahdollisuuksia omassa arjessaan, turvallinen aikuinen lähellä, kavereita ja harrastuksia sekä koulu, joka antaa mahdollisuuden onnistumiseen lapsen taustasta riippumatta. Tavoitteena on, että lapsen oikeudet toteutuvat kunnan hallinnossa ja lasten arjen palveluissa. Suomen UNICEF valitsi Lapinjärven kunnan mukaan Lapsiystävällinen kunta -malliin ja UNICEFin ja Lapinjärven kunnan välinen yhteistyö käynnistyi syksyllä 2020. Lapinjärven kunnan UNICEF Lapsiystävällinen kunta -toimintasuunnitelma hyväksyttiin marraskuussa 2022 Lapinjärven kunnan ja Suomen UNICEFin edustajien yhteisessä tapaamisessa. Mallin avulla on edistetty lasten oikeuksia niin päätöksenteossa, hallinnossa kuin palveluissa. Lapsiystävällisen kunnan toimintamallin käyttöönotto on edennyt vuoden 2023 aikana Lapsiystävällinen kunta -mallin mukaisesti. Lapinjärven kunnan LYK-toimintasuunnitelmaa on toteutettu asetettujen tavoitteiden ja toimenpiteiden mukaisesti. UNICEF ja kunnan LYK-koordinaatioryhmä ovat 21.9.2023 pidetyssä 2. seurantatapaamisessa tarkastelleet yhdessä kehittämistyön etenemistä. Seuraava seurantatapaaminen on syksyllä 2024 toimintasuunnitelmakauden lopussa. Tällöin tarkastellaan yhdessä UNICEFin edustajien kanssa, ovatko kunnan asettamat toimenpiteet toteutuneet ja mitä tuloksia kunnassa on saatu aikaan. Tapaamisen jälkeen UNICEF arvioi, onko kunnan työ edennyt tunnustuksen kriteerien ja mallin yleisten periaatteiden mukaan ja jos on, se myöntää kunnalle Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen.

Keväällä 2023 järjestettiin kunnan toinen lapsiparlamentti. Lapsiystävällinen kunta koordinaattori on syksyn 2023 aikana ollut mukana kehittämässä ohjetta Lapsiparlamentti-toiminnan suunnitteluun ja järjestämiseen.

Vuoden 2023 aikana on useiden eri toimenpiteiden avulla edistetty lapsilähtöisen kunnan rakentumista ihmislähtöisen kunnan kuntastrategiaan perustuen.

2.3 HYTE-kerroin

Kunnille otettiin vuoden 2023 alusta käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtiosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. HYTE-kerroin on kannustin, jolla halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi myös sote-uudistuksen jälkeen.

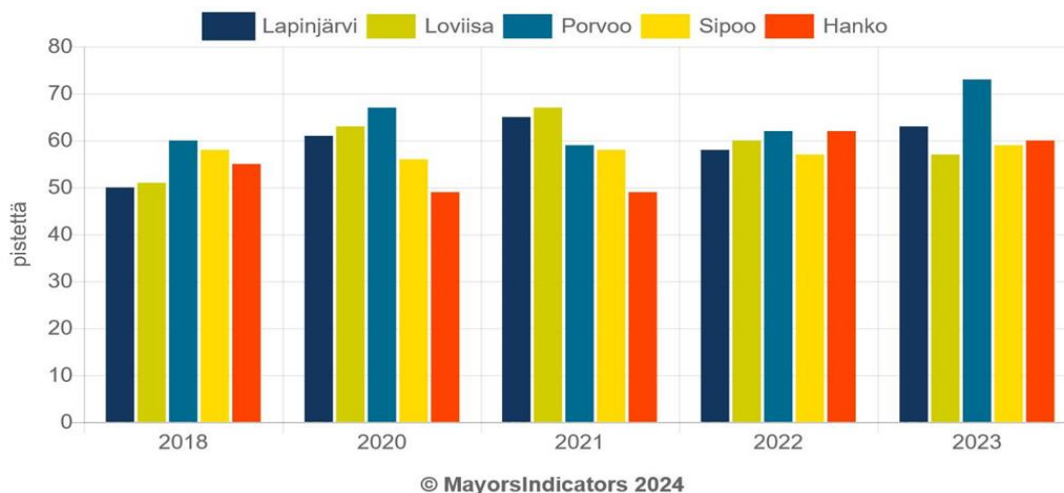
HYTE-kerroin muodostuu 15 prosessi-indikaattorista, jotka mittaavat toiminnan nykytilaa ("Minkälaista kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ on"), sekä kuudesta tulosindikaattorista, jotka mittaavat muutosta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Tulosindikaattoreilla ja prosessi-indikaattoreilla on yhtä suuruinen painoarvo HYTE-kerrointa laskettaessa. Keskeistä on, että kunta voi omalla toiminnallaan vaikuttaa HYTE-kertoimessa käytettäviin indikaattoreihin. Prosessi-indikaattorit perustuvat THL:n TEAviisari-tiedonkeruihin liikunnassa, perusopetuksessa, kulttuurissa ja kuntajohdossa, jotka tehdään eri hallinnonaloille kahden vuoden välein. Tulosindikaattorit saadaan kyselyistä sekä rekistereistä.

Jokaisesta HYTE-kerroin-tulosindikaattorista (yhteensä 6 kpl) on olemassa alkuperäinen ja skaalattu versio. Sekä alkuperäisellä tulosindikaattorilla että skaalatulla tulosindikaattorilla voi olla vaikutus HYTE-kertoimeen. Mikäli alkuperäinen tulosindikaattori on indikaattori-kohtaisella tavoitetasolla, saa kunta automaattisesti skaalatusta indikaattorista maksimipisteet (100). Jos alkuperäinen tulosindikaattori ei ole tavoitetasolla, skaalatun indikaattorin pisteytys määrittyy kahden viimeisimmän mittausvuoden eron suuruuden perusteella. Tämä suhteutetaan muissa kunnissa tapahtuneeseen muutokseen. Mitä parempi muutos on suhteessa muissa kunnissa tapahtuneeseen muutokseen, sitä paremmat pisteet kunta saa skaalatussa indikaattorissa. Suurimman positiivisen muutoksen saavuttanut kunta saa maksimipisteet (100) ja suurimman negatiivisen muutoksen kokenut minimipisteet (0). Muut kunnat ja hyvinvointialueet sijoittuvat tälle välille (0–100) oman tuloksensa mukaisesti. (Lähde: THL)

Kuva Kuntien HYTE-kerroin, THL 2024

HYTE-kerroin

Indikaattori ilmaisee HYTE-kertoimen asteikolla 0–100 eli keskiarvo tulosindikaattoreiden keskiarvosta ja prosessi-indikaattoreiden keskiarvosta.

HYTE-kerroineuroa/asukas

	2020	2021	2022	2023
Lapinjärvi	16,6	18,5	16,5	17,8
Loviisa	17,3	18,9	17,1	16,2
Hanko	13,3	13,8	17,6	17,1
Porvoo	18,4	16,7	17,6	20,7
Sipoo	15,4	16,4	16,3	16,8

Lähde: *Sotkanet.fi, THL*

HYTE-kerroin, 1 000 euroa

	2020	2021	2022	2023
Lapinjärvi	43,2	48,5	42,6	44,5
Loviisa	255	278,7	251	234,1
Hanko	109,2	111,1	140,2	133,0
Porvoo	924,7	844,8	901,3	1053,6
Sipoo	325,1	356	361,1	372,7

Lähde: *Sotkanet.fi, THL*

2.4 TEAviisari

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos kerää kahden vuoden välein tietoja kunnan eri toimialojen hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöstä (TEA). Tiedonkeruilla selvitetään esimerkiksi toimenpiteitä, resursseja ja poikkihallinnollisia toimintakäytäntöjä. TEAviisari tarjoaa tukea ja tietoa kunnille kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveydenedistämistoiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. TEAviisari tuloksia on mahdollista tarkastella Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen internetsivuilla olevalla työkalulla. Työkalun avulla voi hakea tietoja ja vertailla kunnan tilannetta koko maahan kaikkiaan seitsemällä eri toimialalla. TEAviisaria varten kerätyt tiedot pisteytetään toiminnan laadun mukaan. Kuntien terveydenedistämisenaktiivisuuden tulokset ilmoitetaan työkalussa pistemäärän 0–100 välillä. Jokainen ulottuvuus jakautuu osakokonaisuuksiin. Näille kokonaisuuksille lasketaan osasummapistemäärät, jotka lopulta skaalataan asteikolle 0–100.

TEAviisarin tiedonkeruut toistuvat säännöllisen syklin mukaan seuraavasti: Parittomina vuosina tietoja kerätään kuntajohdosta, kulttuurista ja peruskouluista. Parillisina vuosina tietoja kerätään liikunnasta, perusterveydenhuollosta, lukioista ja ammatillisesta perustutkintokoulutuksesta (Lähde: *Teaviisari.fi*).

Vuonna 2023 kunnassa vastattiin kuntajohdon, kulttuurin ja perusopetuksen tiedonkeruisiin. Perusopetuksen tiedonkeruu toteutettiin syksyllä 2023, eikä vastauksia näiden osalta ole vielä raportointi vaiheessa julkaistu.

TEAvisari 2023 kaikki sektorit

Pisteet	Lapinjärvi	Loviisa	Sipoo	Porvoo	Hanko	Koko maa
Kaikki sektorit	69	70	58	67	58	70
Kuntajohto	79	77	65	82	59	83
Perusopetus	56	60	62	65	67	65
Lukiokoulutus	..	66	49	55	57	65
Ammatillinen koulutus	64
Liikunta	68	66	47	66	65	72
Perusterveydenhuolto	80	80	67	57	38	70
Kulttuuri	62	72	58	83	60	71

Kuva TEAvisari Lapinjärvi 2023 kaikki sektorit (Teaviisari.fi)

Tarkemmin tuloksia on mahdollista tarkastella [täältä](#)

TEAvisari 2023 kuntajohto

 Pisteet	Lapinjärvi	Loviisa	Sipoo	Porvoo	Hanko	Koko maa
Kuntajohto	79	77	65	82	59	83
Sitoutuminen 	48	58	60	93	36	83
Johtaminen 	79	87	74	95	62	86
Seuranta ja tarveanalyysi 	80	50	90	100	40	90
Voimavarat 	100	100	62	62	88	78
Osallisuus 	88	92	38	58	67	77

Kuva TEAvisari Lapinjärvi 2023 kuntajohto (Teaviisari.fi)

Vuoden 2023 kuntajohdon TEAvisari-tulosten mukaan hyvää laatua Lapinjärvellä ovat voimavarat ja osallisuus. Sitoutumisen osalta on kunnassa eniten kehitettävää. Voimavarat muodostuvat yhteisöille myönnytyistä avustuksista sekä kokopäiväisestä hyvinvointikoordinaattorin työpanoksesta, joista molemmista kunta on saanut täydet 100 pistettä. Osallisuudessa on kuvattu asukkaiden mahdollisuutta osallistua toiminnan kehittämiseen ja arviointiin. Täydet 100 pistettä on saavutettu mm. kunnan verkkosivuilla avoimesti tarkasteltavissa olevista kuntalaisten vaikuttamis- ja osallistumismahdollisuuksien kuvauksesta sekä kuntalaisfoorumeista (lapsiparlamentti). Eniten kehitettävää kuntajohdon tiedonkeruun perusteella on sitoutumisessa: arviointikertomus (arviointi hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutumisesta), mittarit toiminta- ja taloussuunnitelmassa, Ikäryhmittäisiä tavoitteita ja toimenpiteitä terveyttä edistävien ravitsemustottumusten lisäämiseksi sekä kestävyystavoitteet, joita kaikista on vuoden 2023 tiedonkeruun perusteella saatu 0 pistettä.

Kuntajohdon tuloksia on mahdollista tarkastella tarkemmin [täältä](#)

TEAvisari 2023 kulttuuri

 Pisteet	Lapinjärvi	Loviisa	Sipoo	Porvoo	Hanko	Koko maa
Kulttuuri	62	72	58	83	60	71
Sitoutuminen 	34	66	56	72	56	66
Johtaminen 	66	66	20	80	50	72
Seuranta ja tarveanalyysi 	88	50	50	62	19	66
Voimavarat 	59	82	57	86	71	65
Osallisuus 	50	100	67	100	75	78
Muut ydintoiminnot 	75	67	100	100	89	82

Kuva TEAvisari Lapinjärvi 2023 kulttuuri (Teaviisari.fi)

Vuoden 2023 kulttuurin TEAvisari-tulosten mukaan hyvää laatua Lapinjärvellä ovat seuranta ja tarveanalyysi. Täydet 100 pistettä on saavutettu mm. säännöllisestä seurannasta, raportoinnista ja esittelystä luottamushenkilöille kuntalaisten tyytyväisyydestä kulttuuripalveluihin sekä taiteen perusopetukseen osallistuvien alle 18-vuotiaiden lasten ja nuorten määrästä. Eniten kehitettävää kulttuurin tiedonkeruun perusteella on myös sitoutumisessa: lakisääteisten ohjelmien käsittely luottamushenkilöhallinnossa sekä johtoryhmässä, joita kaikista on vuoden 2023 tiedonkeruun perusteella saatu 0 ja 12 pistettä.

Kulttuurin tuloksia on mahdollista tarkastella tarkemmin [täältä](#)

3. Lapinjärven ja lapinjärveläisten hyvinvointintila 2023

Vuosittaisissa hyvinvointikatsauksissa seurataan Lapinjärven hyvinvointikertomukseen valittuja indikaattoreita. Valitut indikaattorit perustuvat Terveystieteiden tutkimuskeskuksen (THL) listausta kuntien vähimmäistietoindikaattoreista. Kunnan väestömäärän vuoksi, kaikista vähimmäistietoindikaattoreista ei ole tilastotietoa saatavilla. Vuoden 2023 hyvinvointikatsauksessa on käytetty huhtikuussa 2024 saatavilla olevaa uusinta tilastotietoa.

Indikaattoritiedon vertailukunniksi on hyvinvointisuunnitelmassa valittu Itä-Uudenmaan kunnista Porvoo ja Sipoo sekä muista kunnista Hanko. Indikaattorien tarkastelussa ilmiöitä tarkastellaan myös koko maan tilanteeseen verrattuna.

Indikaattorien lähteenä on käytetty Sotkanet.fi-palvelua ellei toisin mainita. Indikaattoreiden väestösuhteutus on tehty THL:ssä käyttäen Tilastokeskuksen väestötilaston tietoja.

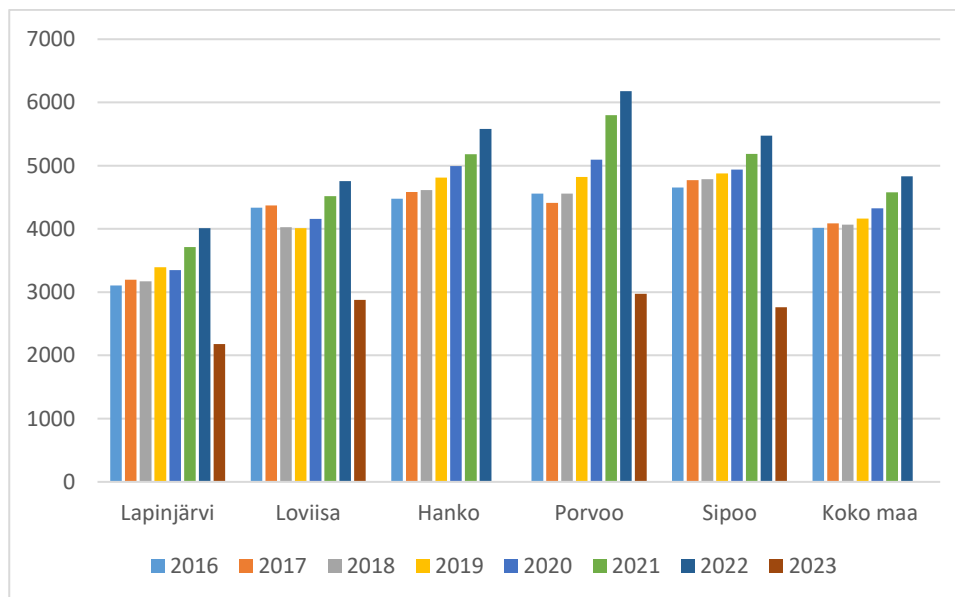
3.1 Talous ja elinvoima

Vuoden 2023 toimintaympäristöä leimasivat kiristynyt taloudellinen tilanne ja Ukrainassa käynnissä olevan sodan vaikutukset Suomen talouteen ja turvallisuustilanteeseen. Tilinpäätöksessä vuoden 2023 ylijäämäksi tuli noin 0,2 M€. Kunnan taseen ylijäämä vahvistui edelleen ja kunnan lainamäärä pysyi hyvin alhaisella tasolla.

Vuoden 2023 aikana toteutettiin aktiivisesti elinkeinopoliittisen ohjelman tavoitteita. Kunnan ja yrittäjien edustajista koostuva elinkeinoryhmä edisti osaltaan kunnan elinkeinomyönteisyyttä ja elinvoimaa. Ristisillan yritysalueen kaava tuli lainvoimaksi, mikä mahdollistaa jatkossakin laadukkaiden yritystonttien tarjonnan liikenteellisesti hyvällä sijainnilla. Husulanmäen asemakaavatyö eteni vuoden 2023 aikana. Vuoden 2022 aikana yhteistyössä Suomen Arkkitehtiliiton (SAFA) kanssa käynnistetty kirkonkylän keskustan ja ranta-alueiden ideakilpailu ratkesi vuoden 2023 kesällä. Ideakilpailun tavoitteena oli saada toteuttamiskelpoisia vaihtoehtoja alueen kehittämiseksi kaavoituksen ja päätöksenteon pohjaksi sekä lisätä Lapinjärven kirkonkylän elinvoimaa ja alueen houkuttelevuutta erityisesti asumispaikkana. Tässä myös onnistuttiin hyvin.

Verotulot, euroa/asukas

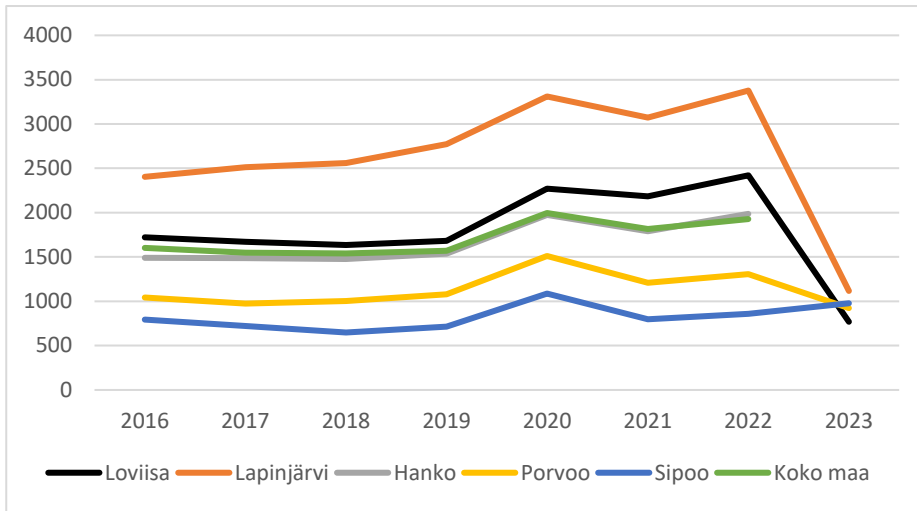
Indikaattori ilmaisee kunnan verotulot asukasta kohti euroina.

Lähde: Sotkanet.fi, THL

Valtionosuudet yhteensä, euroa/asukas

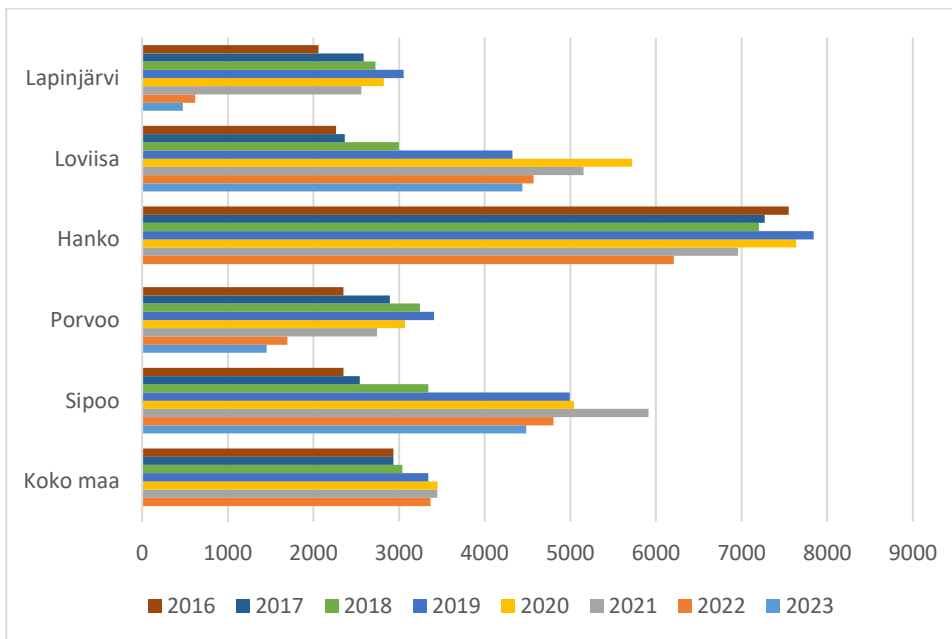
Indikaattori ilmaisee kunnan valtionosuudet yhteensä asukasta kohti euroina. Suoraan tuloslaskelman valtionosuuserään sisältyvät käyttötalouden valtionosuudet ja -avustukset, jotka perustuvat yleiseen valtion ja kuntien väliseen kustannustenjakoon ja joilla ei ole käyttökorvauksen tai maksun luonnetta. Näitä valtionosuuksia ovat laskennallisen järjestelmän mukaan määräytyvät sosiaali- ja terveystoimen valtionosuudet sekä opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet sekä kuntien yleinen valtionosuus ja harkinnanvarainen rahoitusavustus.

Lähde: Sotkanet.fi, THL

Lainakanta, euroa/asukas

Indikaattori ilmaisee kunnan lainakannan asukasta kohti euroina. Lainakanta määritellään: Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) kunnan/kuntayhtymän taseesta. Kunnan tai kuntayhtymän lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa.

Lähde: Sotkanet.fi, THL

Vuosikate, euroa/asukas

Indikaattori ilmaisee kuntien vuosikatteen euroina asukasta kohti. Vuosikate osoittaa sen tulo-rahoituksen, joka juoksevien menojen maksamisen jälkeen jää jäljelle käytettäväksi

investointeihin, sijoituksiin ja lainojen lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulo-rahoituksen riittävyttä. Perusoletus on, että tulo-rahoitus on riittävä, jos vuosikate on vähintään käyttöomaisuuden poistojen suuruinen.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lapinjärvi	-89	-85	-6	67	1 133	673	459	333
Loviisa	503	548	-120	-119	727	804	696	659
Hanko	475	818	447	397	1 002	902	706	
Porvoo	720	571	580	502	1 112	1 584	1 527	946
Sipoo	651	508	356	255	743	832	1 047	830
Koko maa	494	596	376	316	739	682	616	

Lähde: Sotkanet.fi, THL

Tilastokeskuksen ennakkoväestötilaston mukaan Lapinjärven asukasluku on 2 449 vuoden 2023 lopulla, tämä on 69 vähemmän kuin vuoden 2022 lopulla. Vuonna 2023 Lapinjärvellä syntyi 8 lasta, luonnollinen poistuma oli 44 henkilöä ja kokonaismuutto oli -35 henkilöä. Saman ennakkoväestötilaston mukaan Lapinjärven väestö jakaantuu seuraavasti; alle 25-vuotiaat 20,9 %, 25–64-vuotiaat 47,9 % ja yli 65-vuotiaat 31,2 %. Lapinjärven väestöstä yli 75-vuotiaita on 15,8 %. Ikäjakaumassa on edelleen havaittavissa, että yli 65-vuotiaiden osuus nousee ja nuorempien osuus laskee.

Väestöllinen eli demografinen huoltosuhde on alle 15-vuotiaiden ja 65 vuotta täyttäneiden määrän suhde 15–64-vuotiaiden määrään. Demografinen huoltosuhde nousee koko maassa väestön ikääntymisen myötä. Lapinjärven huoltosuhteen arvo on korkeampi kuin koko maan luku. Vuoden 2021 ennusteen mukaan Lapinjärven väestöllinen huoltosuhde olisi vuonna 2025 (80,0) eli sataa työkäistä kohden on yhteensä 80 eläkeikäistä ja lasta. Siitä eteenpäin Lapinjärven huoltosuhteen ennustetaan kasvavan hieman vuoteen 2035 asti (82,5), ja vuonna 2040 se olisi Lapinjärvellä 80,2, kun koko maan ennuste on 67,3.

Vuoden 2023 lopulla työttömyys on hieman kasvanut vuoden takaisesta, 0,8 %-yksikköä, Lapinjärven työttömyysaste on 9,8 % joulukuussa 2023. Työttömien määrä vuoden 2023 lopulla on yhteensä 114 henkilöä, joka on 9 henkilöä enemmän kuin vuoden 2022 lopulla. Työttömien määrästä 15 henkilöä oli lomautettuna vuoden 2023 lopulla. Nuoria työttömiä, alle 25-vuotiaita, on 8 henkilöä vuoden 2023 lopulla (vuonna 2022: 0 henkilöä). Yli 50-vuotiaita työttömiä on 61 henkilöä (vuonna 2022 54 henkilöä) ja pitkäaikaistyöttömiä 39 henkilöä (vuonna 2022: 50 henkilöä).

Väestö 31.12.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023 *
Lapinjärvi	2 739	2 706	2 665	2 606	2 621	2 580	2 518	2449
Loviisa	15 208	15 085	14 891	14 772	14 745	14 643	14 568	14 458
Hanko	8 663	8 517	8 379	8 199	8 042	7 979	7 832	7 718
Porvoo	50 144	50 159	50 262	50 380	50 619	51 149	51 232	51 293
Sipoo	19 922	20 310	20 666	21 170	21 687	22 190	22 320	22 590

Koko maa	5 503 297	5 513 130	5 517 919	5 525 292	5 533 793	5 548 241	5 563 970	5 604 558
----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

Lähde: Sotkanet.fi, THL

*ennakkotilasto

Elävänä syntyneet

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Lapinjärvi	25	19	25	17	18	21	14
Loviisa	111	112	86	76	100	95	86
Hanko	65	51	53	44	36	43	42
Porvoo	447	429	431	394	400	419	412
Sipoo	172	169	173	163	180	211	197
Koko maa	52 814	50 321	47 577	45 613	46 463	49 594	44 951

Lähde: Sotkanet.fi, THL

Demografinen huoltosuhde

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Lapinjärvi	73,1	76,5	78,6	78,2	79,8	81,9	82,3
Loviisa	69,5	70,8	72,4	74,1	75,5	76,6	77,9
Hanko	74,5	77,5	78,9	81,0	81,5	83,2	83,5
Porvoo	59,2	60,7	61,3	61,9	62,7	63,3	63,8
Sipoo	57,8	58,1	57,8	56,1	55,7	55,8	55,9
Koko maa	59,1	60,1	60,8	61,4	61,9	62,4	62,3

Lähde: Sotkanet.fi, THL

Kuntien välinen nettomuutto / 1 000 asukasta

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023*
Lapinjärvi	-18,5	-5,5	-8,2	-11	8,0	-10,0	-15,7	-21
Loviisa	-2,3	-1,7	-5,2	-1	2,9	-0,8	-1,7	6
Hanko	-20,2	-12	-11,2	-15,6	-13,9	-3,7	-9,5	12
Porvoo	-0,5	-2	0,7	0,3	2,4	8,2	0,1	33
Sipoo	22,8	15,1	16,1	22	21,3	20,6	3,2	6

Lähde: Sotkanet.fi, THL

*ennakkotilasto

Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot

Gini-kerroin ilmaisee tarkasteltavan alueen asutokuntien käytettävissä olevien rahatulujen jakautumista. Gini-kerroin on yksi yleisimmin käytetyistä tuloerojen mittareista. Mitä suuremman arvon Gini-kerroin saa, sitä epätasaisempi tulonjako on. Työllisyys ja työttömyys ovat keskeisimmät tuloeroihin vaikuttavat tekijät. Hyvin suurten tuloerojen katsotaan heikentävän sosiaalista koheesiota, luottamusta ja liikkuvuutta, joiden heikkenemisellä on negatiivisia vaikutuksia kuntalaisten hyvinvointiin ja talouteen. Lapinjärven gini-kerroin on korkein kaikkiin vertailukuntiin verrattuna.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Loviisa	24,2	24,9	24,9	25,0	24,6	25,9	24,9
Lapinjärvi	26,8	27,0	28,6	28,5	28,6	32,9	31,2
Hanko	22,8	23,5	26,5	25,0	25,9	33,3	26,8
Porvoo	25,4	25,8	26,4	26,4	25,7	27,1	26,3
Sipoo	26,8	27,4	27,5	28,1	28,0	29,4	27,5
Koko maa	27,2	27,7	28,1	27,9	27,7	29,1	28,6

Lähde: Sotkanet.fi, THL

Kunnan yleinen pienituloisuusaste

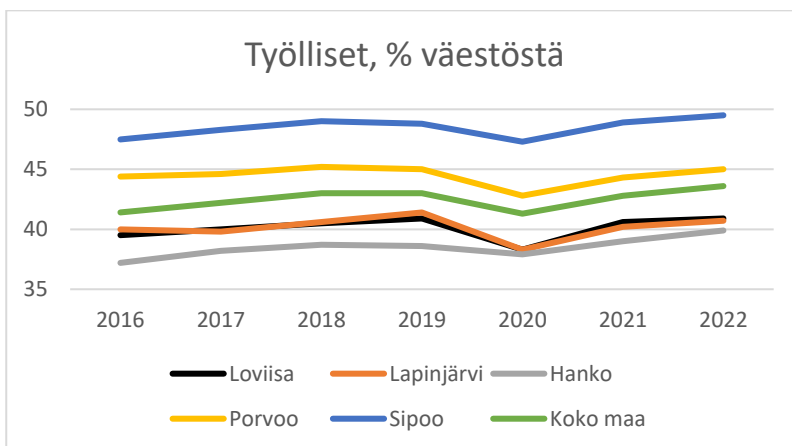
Indikaattori ilmaisee pienituloisiin kotitalouksiin kuuluvien henkilöiden osuuden prosentteina kaikista alueella asuvista henkilöistä.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Loviisa	12,6	12,3	11,9	12,4	12,2	13,0	12,5
Lapinjärvi	13,3	11,3	13,2	14,6	13,2	15,1	14,9
Hanko	10,3	9,8	10,2	10,1	10,2	10,0	9,9
Porvoo	8,6	8,7	9,1	9,6	8,7	9,4	9,4
Sipoo	6,0	5,7	6,2	6,4	6,5	6,9	6,8
Koko maa	12,7	12,8	13,1	13,4	12,5	13,2	13,4

Lähde: Sotkanet.fi, THL

Työlliset, % väestöstä

Indikaattori ilmaisee työllisten osuuden prosentteina väestöstä. Työllisiksi luetaan 15–74-vuotiaat henkilöt. Tätä työllisten määrää kutsutaan myös työlliseksi työvoimaksi.

Lähde: Sotkanet.fi, THL

3.1 Lapset ja nuoret

Varhaiskasvatuksessa pedagogisen toiminnan yhtenä painopistealueena on lasten tunnetaitojen ja sosiaalisten taitojen vahvistaminen. Tällä pyritään ennaltaehkäisemään ja vähentämään lasten välisiä konflikteja ja kiusaamista. Ryhmät käyttävät tähän toimintaan tarkoitettuja erilaisia materiaaleja, mm. Jag och vi-, Pikkuli- ja Pomenia- sarjat. Päiväkodissa lasten hyvinvointiin vaikutetaan säännöllisellä, suunnitelmallisella ja monipuolisella liikunnalla. Lapsia kannustetaan omatoimiseen liikuntaan pitämällä liikuntavälineet helposti saatavilla ja sallimalla niiden käyttäminen päiväkodin eri tiloissa. Toiminnot ja käytännöt suunnitellaan siten, että odottamista ja jonottamista on mahdollisimman vähän.

Terveyden ja hyvinvointilaitoksen teettämä valtakunnallinen kouluterveyskysely toteutettiin keväällä 2023. Kouluterveyskysely tehdään joka toinen vuosi parittomina vuosina. Kouluterveyskysely tehdään perusopetuksen 4. ja 5. luokan ja 8. ja 9. luokan oppilaille sekä lukion ja ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuosikurssin opiskelijoille. Kouluterveyskyselyn ja MOVE:n tulokset tilastoidaan oppilaitoksen sijaintipaikkakunnan mukaan, minkä takia perusopetuksen 8. ja 9. luokan oppilaiden indikaattoritietoja Lapinjärveltä ei ole saatavissa vuoden 2013 jälkeen. Lapinjärveläistenyläkoulua käyvien oppilaiden tulokset sisältyvät Loviisan kaupungin kouluterveyskyselyyn. Myöskään perusopetuksen 4. ja 5. luokan oppilaiden kaikkia indikaattoritietoja ei ole saatavilla, koska tietosuojan takia tuloksia ei julkaista, jos vastaajamäärä on alle 30. Lapinjärven perusopetuksen 4. ja 5. luokan MOVE tuloksia ei ole saatavilla vuoden 2023 osalta, koska oppilaskohtaisia tuloksia on jokaisessa tulosryhmässä vähemmän kuin 10 kappaletta.

Lapinjärveläiset oppilaat ovat tyytyväisiä elämäänsä ja pitävät koulunkäynnistä

Kouluterveyskyselyn 2023 mukaan lapinjärveläisistä 4. ja 5. vuosiluokan oppilaista lähes kaikki (90,2 %) arvioivat olevansa tyytyväisiä elämäänsä tällä hetkellä. Määrä on suurempi kuin koko maassa ja Itä-Uudellamaalla keskimäärin.

Valtaosa (80 %) lapinjärveläisistä 4. ja 5. luokan oppilaista pitää koulunkäynnistä. Luokan oppilaat myös viihtyvät hyvin yhdessä. Vastausten perusteella tulee esiin, että oppilaat kokevat pääsevänsä hyvin osallistumaan kouluyhteisöä koskevien yhteisten asioiden suunnitte-luun (koulun yhteiset säännöt, kouluruokailu, yhteiset tapahtumat, välituntitoiminta). Alle puolet (30 %) kyselyyn vastanneista oppilaista kokee olevansa tärkeä osa kouluyhteisöä ja uskaltaa sanoa mielipiteensä luokassa (34 %).

Suurin osa lapinjärveläisistä 4. ja 5. luokan oppilaista (75 %) harrastaa jotakin vähintään yhtenä päivänä viikossa. Vastanneista kuitenkin vain kolmannes vastasi liikkuvansa suositusten mukaisesti vähintään tunnin päivässä. Määrä on hieman vähemmän kuin valtakunnallisesti tai muualla Itä-Uudenmaan kunnissa. Lapinjärvellä oppilaiden liikkumisessa on havaittavissa eroavaisuutta eri kieliryhmien osalta. Vastauksien perusteella ruotsinkieliset oppilaat liikkuvat enemmän kuin suomenkieliset oppilaat.

Suurin osa oppilaista (71 %) keskustelee usein vanhempien kanssa koulupäivästä ja kokee, että vanhemmat tukevat ja kannustavat usein.

Kolmannes vastanneista kokenut mielialaan liittyviä ongelmia

Vastauksista nousi esille huolen aiheena ja oppilaiden hyvinvointia kuormittavina tekijöinä lievä ahdistuneisuus, mielialaan liittyvät ongelmat, kiusaaminen tai kipu eri kehon osissa. Kolmannes Lapinjärven 4. ja 5. luokan oppilaista on kokenut vähintään lievää ahdistusoireilua ja mielialaan liittyviä ongelmia kyselyhetkellä kahden viime viikon aikana. Mielialaan liittyvien ongelmien määrä on hieman kasvanut vuoteen 2019 verrattuna. Puolet Lapinjärven 4. ja 5. luokan oppilaista on kokenut koulukiusaamista tai osallistunut koulukiusaamiseen lukuvuoden aikana. Määrä on hieman korkeampi kuin Itä-Uudellamaalla ja valtakunnallisesti. Koulukiusaamista kokeneiden ja kiusaamiseen osallistuneiden määrä on myös hieman kasvanut Lapinjärvellä edellisvuosien vastauksiin verrattuna.

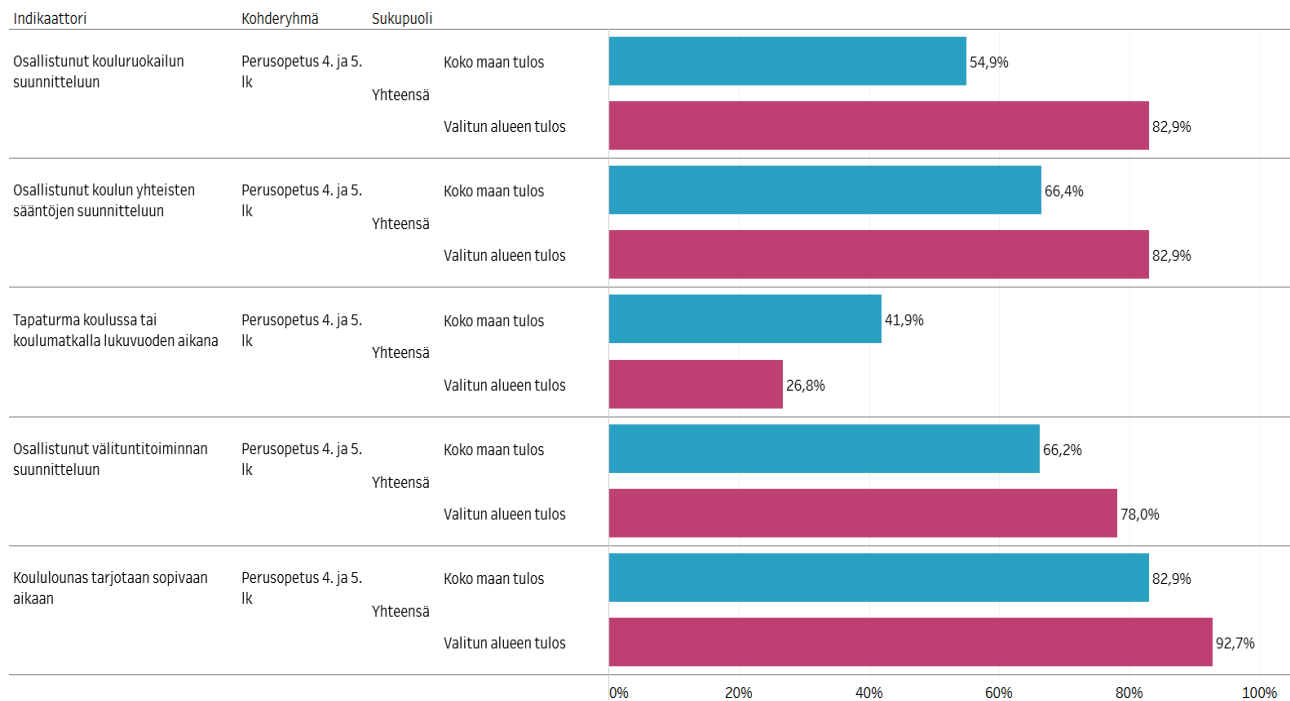
Lapinjärvellä oppilaiden terveyteen liittyvänä huolenaiheena nousi esille, että reilusti yli puolet (66 %) harjaa hampaansa harvemmin kuin kahdesti päivässä.

Alakoulujen oppilaat ovat tyytyväisiä koululounaan makuun ja laatuun

THL:n kouluterveyskyselyssä 4. ja 5. luokan oppilailta kysyttiin ensimmäistä kertaa mielipiteitä koululounaasta. Suurin osa vastanneista oppilaista on keväällä ollut tyytyväinen koulu lounaan makuun (68 %) ja laatuun (63 %). Lähes kaikki vastanneet olivat sitä mieltä, että koululounas tarjoillaan sopivaan aikaan ja lounasta on tarjolla riittävästi. Lähes puolet oppilaista kokee, ettei koululounaan syömiseen ole varattu riittävästi aikaa.

Tulokset kertovat myös huolta herättäviä tietoja lasten ruokailutottumuksista: arjen aamupalat ja koululounaat jäävät yhä useammalta lapinjärveläiseltä 4. ja 5- luokan oppilaalta väliin. Kyselyyn vastanneista oppilaista vain noin puolet syö pääruokaa kouluruoalla kaikkina koulupäivinä. Oppilaista lähes puolet ei syö aamupalaa joka arkiamu. Aamupalan syömättä jättäneiden oppilaiden määrä on Lapinjärvellä selvästi suurempi valtakunnalliseen tasoon verrattuna. Maitoa ja piimää kouluruoalla kaikkina koulupäivinä juovien oppilaiden osuus (24 %) on myös lähes puolet pienempi valtakunnalliseen tasoon verrattuna. Vuonna 2017 vastaava luku oli 68 %.

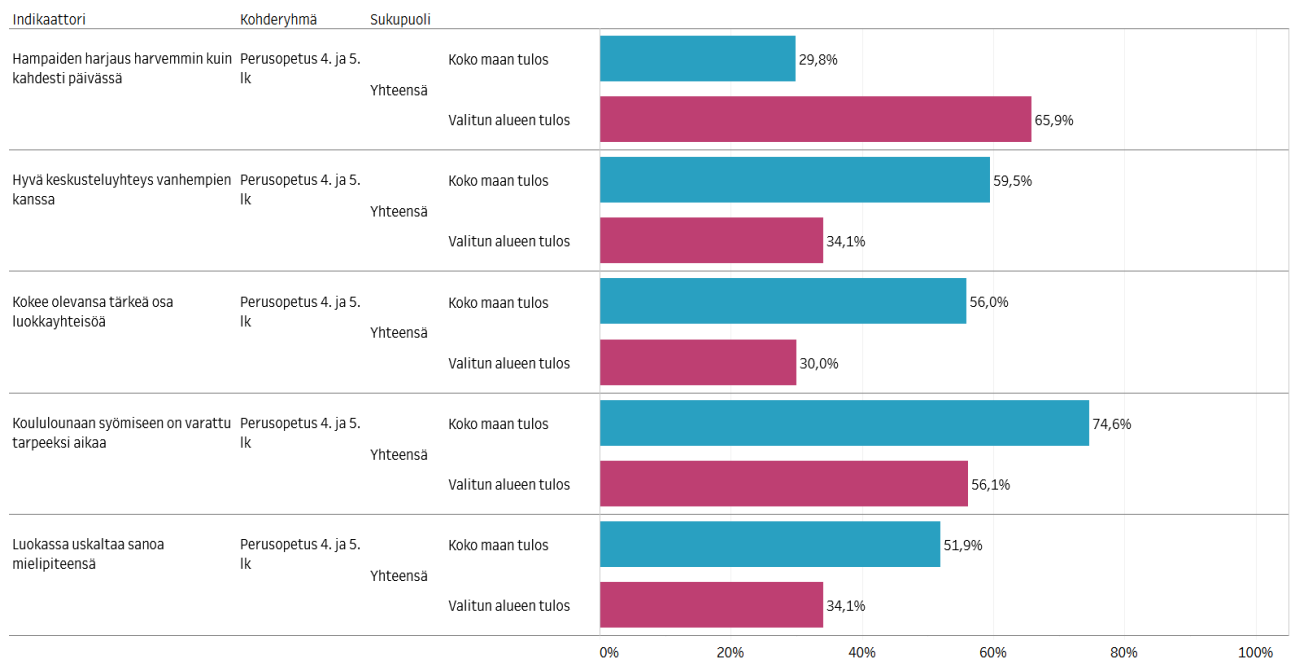
Lapinjärven perusopetuksen 4. ja 5. luokan kouluterveyskyselyn 5 myönteisintä tulosta suhteessa koko maan tulokseen

Lähde: THL, kouluterveyskysely 2023

Lapinjärven perusopetuksen 4. ja 5. luokan kouluterveyskyselyn 5 huolestuttavinta tulosta suhteessa koko maan tulokseen

Viisi huolestuttavinta tulosta suhteessa koko maan tulokseen, Lapinjärvi

Lähde: THL, kouluterveyskysely 2023

Hilda Käkikosken koulussa kouluterveyskyselyn tulosten pohjalta on nostettu kolme huolestuttavaa tulosta: kiusaamisen kokeminen sekä aamupalan syömisen ja liikkumisen vähäisyys. Näistä on yhdessä oppilaiden ja vanhempien sekä oppilashuoltoryhmän jäsenten kanssa käynnistetty seuraavia toimenpiteitä: Kiusaamisen vähentäminen jatkuu KiVa-koulumallin mukaisesti. Lisäksi koulussa on käytössä matalan kynnyksen kiusaamisilmoitus QR-koodin tai Formsin välityksellä. Aamupalojen valmistamista on opetettu opetuskeittiössä ja sen syömisen tärkeyttä on nostettu esille opetuksessa. Liikkumista on lisätty kuntosalivälitunneilla, pitkillä välitunneilla, kuntopyörillä ja muilla taukoliikuntavälineillä sekä mahdollistamalla talviurheiluun lainavarusteet kaikkiin koteihin.

Kapellby skolassa kouluterveyskyselyn tulosten pohjalta on nostettu pari huolestuttavaa tulosta: uskallus sanoa mielipiteensä luokassa ja uskallus puhua aikuisten kanssa koulussa. Näistä on yhdessä oppilaiden ja vanhempien sekä oppilashuoltoryhmän jäsenten kanssa käynnistetty erilaisia toimenpiteitä. Oppilaiden viihtyvyys luokassa on tehostettu teemapäivillä, teemana yhteistyö, sekä erilaisilla yhteistyötehtävillä luokissa. Kiusaamisen ehkäiseminen, kohtaaminen ja seuranta on jatkunut KiVa-koulumallin mukaisesti. Koulussa on myös otettu käyttöön säännöllisiä luokkakokouksia oppilaiden mielipiteiden kuulemiseksi. Mielipiteet on käyty läpi oppilaskunnan hallituksen kokouksissa, jotta muutoksia on voita ottaa huomioon. Koulukuraattori ja opettajat ovat kartoittaneet oppilaiden kouluviihtyvyyttä kyselylomakkeen avulla, jotta kouluviihtyvyyttä voi seurata säännöllisesti. Toimenpiteitä on jatkettu vuodelle 2024.

Loviisan perusopetuksen 8. ja 9. luokan kouluterveyskyselyn tulosten perusteella myönteisenä nousi esiin se, että 97 % yläkouluikäisistä vastaajista harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa. Prosenttiosuus on korkeampi verrattuna koko maan 95,2 % keskiarvoon. Huolestuttavana tuloksena on, että kuitenkin vain 38,5 % yläkoululaisista, tietää asuinalueensa harrastusmahdollisuuksista. Osuus on alhaisempi verrattuna koko maan 54 % keskiarvoon. Yläkouluikäisistä pojista jopa 47,7 % ja tytöistä vain 32,5 % asuinalueensa harrastusmahdollisuuksista. Harrastusmahdollisuuksien tiedottamiseksi on syksyllä 2023 otettu Lapinjärvellä ja Loviisassa käyttöön nuorisopassi, jonka kautta nuoret saavat tietoa harrastusmahdollisuuksista ja erilaisia etuuksia.

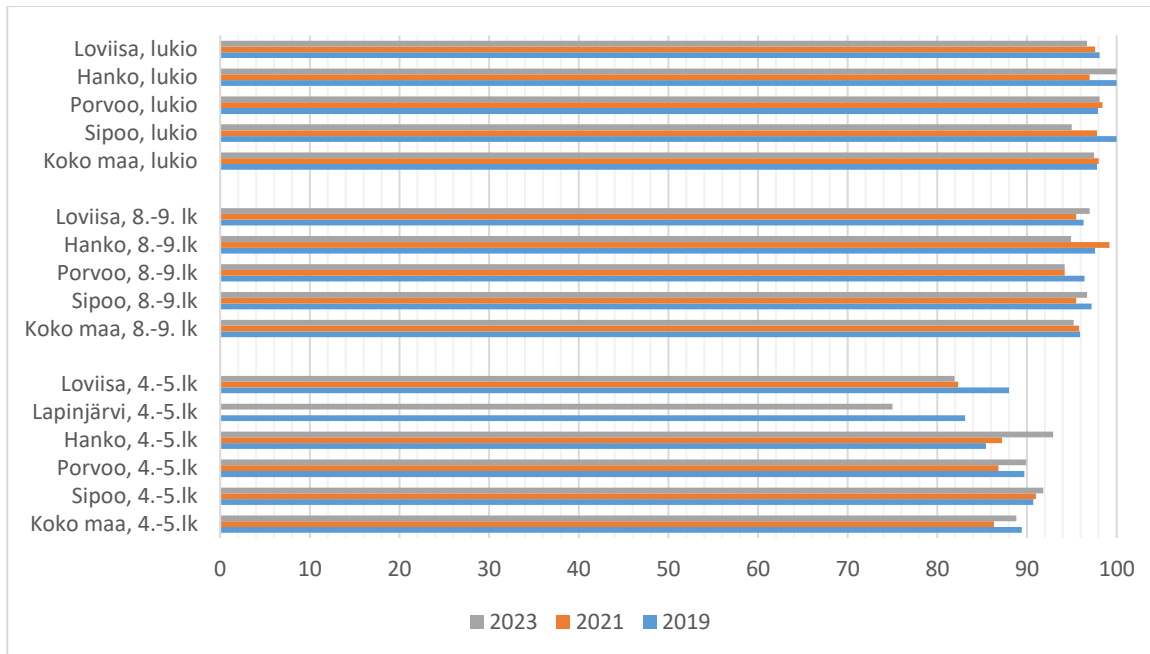
Lukiolaisista 96,7 % harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa. Tulos on lähes samaa tasoa, kuin koko maassa (97,5 %). Kyselyyn perusteella kolmannes lukiolaisista kokee, että kiinnostavat harrastukset ovat liian kaukana ja liian kalliita.

Harrastaa jotakin vähintään yhtenä päivänä viikossa

Harrastaa jotakin vähintään yhtenä päivänä viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2019–)

Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2019–)

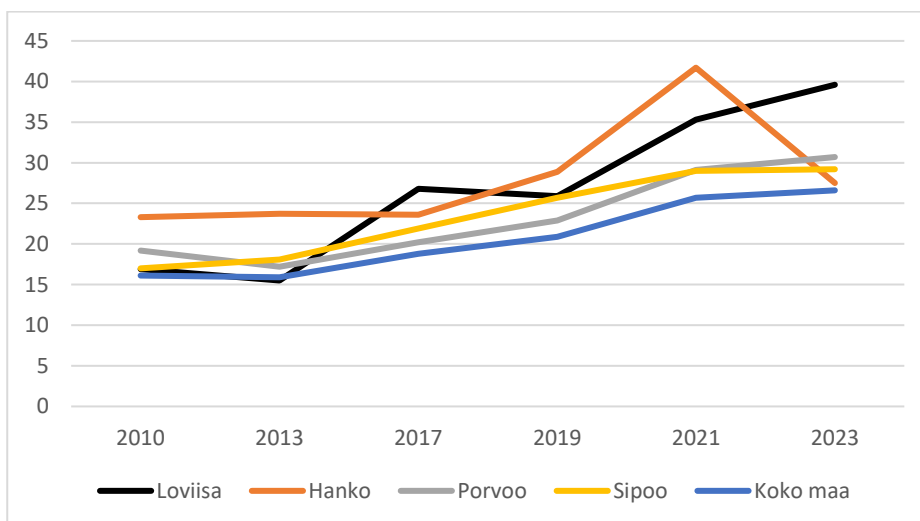
Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2019–)

Lähde: *Sotkanet.fi, THL*

Huolestuttavaa on, että yläkouluikäisistä reilu kolmannes (39,6 %) kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi. Osuus on suurempi suhteessa koko maan keskiarvoon (26,6 %). Yläkouluikäisistä hieman yli puolet (54,2 %) ovat tyytyväisiä elämäänsä tällä hetkellä. Osuus on alhaisempi suhteessa koko maan keskiarvoon (65,7 %).

Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Lähde: *Sotkanet.fi, THL*

Move! -mittaustulokset kertovat kuntatasolla perusopetusikäisten (5.- ja 8.-luokkalaiset) lasten ja nuorten fyysisen toimintakyvyn tilasta. Fyysinen toimintakyky oli heikko fyysisen toimintakyvyn tasoa mittaavien Move! -mittauksien mukaan Lapinjärven 5. luokan oppilaista 62,5 prosentilla sekä Loviisan 8. luokan oppilaista 46,5 prosentilla syksyllä 2023 tehtyjen mittaustulosten perusteella. Move! -testien kokonaistuloksien perusteella Lapinjärven oppilaiden toimintakyky on heikentynyt vuoden 2022 tulokseen verrattuna. Huomioitavaa on, että vuoden 2023 Move-mittausten otos on hyvin pieni, mikä voi vääristää tulosten vertailua valtakunnalliseen keskiarvoon. Otoksen pienuuden vuoksi vuoden 2023 MOVE-mittauksista on julkaistu ainoastaan 5. luokan oppilaiden heikon fyysisen toimintakyvyn kokonaistulos. Erot liikkuvien ja liikkumattomien nuorten välillä on kasvanut: toisaalta on lapsia, joiden toimintakyky on hyvä tai erinomainen, toisaalta on iso joukko lapsia, joiden toimintakyky on heikko. Harrastuneisuus tulee esille Move-testien tuloksissa. Lapinjärveltä tavoitteelliseen urheiluharrastukseen osallistuminen on haastavampaa kuin kaupungeissa. Myös pitkien koulumatkojen arvioidaan vaikuttavan fyysiseen kuntoon heikentävästi, kun koulumatkat kuljetaan aktiivisten kulkutapojen sijaan koulukyydeillä.

Lapinjärven kouluissa oppilaiden liikkumista edistetään eri toimenpitein. Oppilaille tarjotaan Liikkuva koulun mallin mukaisesti erilaisia mahdollisuuksia koulupäivän aikana tapahtuvaan liikkumiseen (pidennetty ulkovälitunti, kuntosalivälitunti, luisteluvälitunti, yhteiset aamulenkit ja kohdennetut liikuntatapahtumat) sekä kannustetaan myös liikkumaan vapaa-ajalla. Harrastamisen Suomen mallin liikuntakerhoilla pyritään saamaan harrastamattomakin lapset liikuntaharrastusten pariin. Lisäksi koulut tekevät tiivistä yhteistyötä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa muun muassa tiedottamalla kunnassa tarjolla olevista liikunta- ja harrastusmahdollisuuksista. Yhteistyötä tehdään urheiluseurojen kanssa, latuverkoston ja luistelukenttien ylläpitämiseksi, jotta lähiympäristössä liikkuminen mahdollistuu myös koulupäivien yhteydessä. Vanhempainyhdistys huoltaa ja lainaa lapsille koko kaudeksi luistimet ja tarvittaessa muita talviurheiluvälineitä. Kirjastosta voidaan myös lainata liikuntavälineitä lasten liikuntaharrastuksiin.

Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE! -mittaus), % 5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Loviisa	miehet	45,5	56,4	56	52,9	45	45,8
	naiset	46,5	51,4	46	54,7	53,3	50,7
	yhteensä	46,1	53,5	51,4	53,8	50,4	48,3
Lapinjärvi	miehet		66,7		81,2	37,5	
	naiset	9,1	53,3		64,7	56,2	
	yhteensä	9,1	59,3		72,7	46,9	62,5
Hanko	miehet	68,2	65,9	53,3	48,5	56,8	50,0
	naiset	39,1	42,4	31,7	51,2	54,1	42,9
	yhteensä	53,3	55,8	43	50	55,4	47,3
Porvoo	miehet	36,4	41,4	45,6	41,9	40,5	36,7
	naiset	24,1	34,3	38,8	37,8	34,3	37,3
	yhteensä	30,6	37,9	42,2	39,8	37,4	37,0
Sipoo	miehet	43,8	34,2	36	31	27,2	26,1
	naiset	28	44,6	34,1	29,7	32,1	25,6

	yhteensä	35,7	39,3	35,1	30,3	29,7	25,8
Koko maa	miehet	40,2	40,5	41,2	39	39,2	37,1
	naiset	32,8	34,9	35,7	36,1	37,5	36,8
	yhteensä	36,5	37,7	38,4	37,6	38,4	37,0

Lähde: Sotkanet.fi, THL

Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE! -mittaus), % 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Loviisa	miehet	58,1	48,3	47,4	59,6	42,4	40,8
	naiset	38,9	40,8	37,3	46,9	46,8	53,4
	yhteensä	47,4	45	41,7	52,9	44,6	46,5
Hanko	miehet	42,9	74,3	60	58,8	70,6	44,4
	naiset	50	66,7	61,5	44,8	51,9	56,8
	yhteensä	45,7	70,6	60,9	52,4	62,3	50,7
Porvoo	miehet	42,7	32,6	41,7	46	44,6	38,9
	naiset	30	29,9	42,7	41,8	42,3	43,0
	yhteensä	36,7	31,1	42,2	44	43,5	40,9
Sipoo	miehet	35,8	20,8	26,6	35,9	33,3	28,4
	naiset	32,9	27,8	29,7	20,9	37,2	25,7
	yhteensä	34,3	25,5	28,1	28,6	35,1	27,2
Koko maa	miehet	42,1	40,2	41,2	41,1	39,9	38,0
	naiset	35,8	34,9	37,1	40,8	42,6	42,3
	yhteensä	39	37,6	39,2	40,9	41,2	40,1

Lähde: Sotkanet.fi, THL

Ylipaino

Ylipainon synnyssä ratkaisevia tekijöitä ovat elinympäristö ja elintavat. Myös perimällä ja liikkumisella on vaikutusta lasten ja nuorten ylipainon syntyyn. Lapinjärvellä ylipaino on Terveystieteiden tutkimuskeskuksen ja Hyvinvoinnin tutkimuskeskuksen vuonna 2020 tehdyn FinLapset-tutkimuksen mukaan yleisempää etenkin neuvolaikäisillä. Vuonna 2020 0–6-vuotiaiden ikäryhmässä ylipainoisia tyttöjä oli Lapinjärvellä 28 prosenttia ja maassa keskimäärin 16 prosenttia. Muissa ikäryhmissä erot ylipainoisten osuudessa verrattuna maan keskiarvoon eivät olleet merkittäviä ja ylipainoisten lasten ja nuorten osuus oli vähentynyt edellisvuosiin verrattuna.

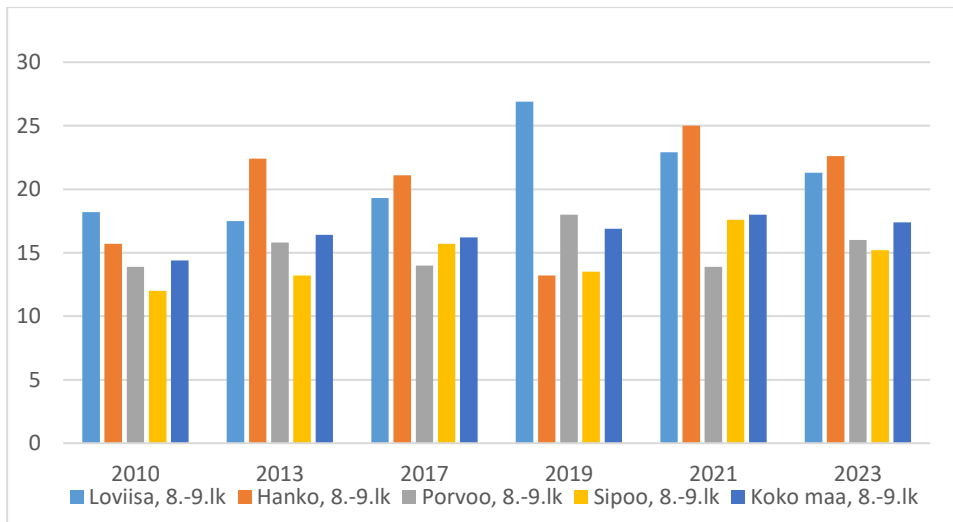
Ylipainon raja määrittyy iän ja sukupuolen mukaan. 18-vuotiailla ja sitä vanhemmilla raja on 25 kg/m². Nuoremmilla ikäryhmillä raja on pienempi, esimerkiksi 14-vuotiailla pojilla 22,62 kg/m² ja tytöillä 23,34 kg/m². Ylipainon syntymistä pyritään kouluissa ehkäisemään terveellisillä ruokatottumuksilla ja liikunnan tärkeydestä informoimalla. Vuonna 2023 Lapinjärvellä aloitettu kohdennettu liikuntatoiminta, kuten Lasten perheliikuntakoulu, vaikuttaa myönteisesti liikuntakulttuurin kehittämiseen varhaislapsuudessa.

Lasten ja nuorten liikunnassa on vuonna 2023 aloitettu Lapinjärvellä ennakoiva liikunnallinen työskentely. Lasten aktiivisuutta kannustavia ja heidän kehitystään ohjaavia liikunnan toimintoja on sijoitettu koulupäiville liikunta tapahtumien muodoissa, kuten

kohdennettu BeActive viikko ja erilaiset pop up liikuntapäivät. Koulutoiminnan ulkopuolelle sijoittuvat uimakoulut ja nuorten kesäleirit, joissa liikuntaa on suunniteltu kohdennettavasti nuorisohjaajan kanssa.

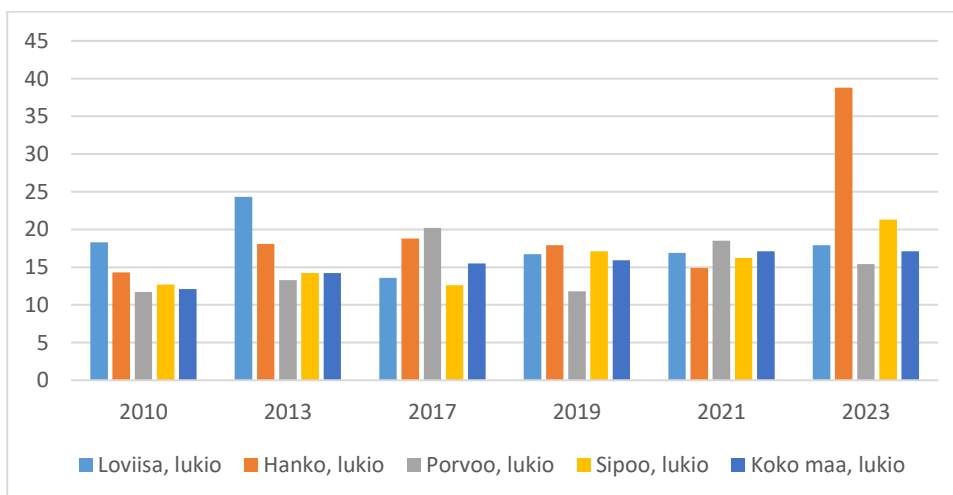
Nuorille on suunnattu oma kuntosali vuoro, jossa liikunnanohjaaja on opastanut oikeaoppisiin liikeratoihin ja suorituksiin. Perheille on suunnattu perheliikkari, joka ohjaa vanhemmat liikkumaan lapsien kanssa. Lapsille ja nuorille on järjestetty ohjattua toimintaa viikoittain vuonna 2023 ja heitä on kohdattu kohdennetuissa liikuntatapahtumissa yhteensä 890 kertaa.

Ylipaino % 8. ja 9. luokan oppilaista

Lähde: Sotkanet.fi, THL

Ylipaino % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Lähde: Sotkanet.fi, THL

Kouluterveyskyselyjen tulosten perusteella huolen aiheena nousee esiin lasten ja nuorten kokemus terveystarkastuksista. Yläasteikäisistä kouluterveyskyselyyn vastanneista oppilaista vain noin puolet kokee tuntevansa turvalliselta kertoa asioistaan terveystarkastuksessa, koko maan keskiarvon ollessa lähes 70 %. Lukiokäisistä vastaajista

81,1 % kokee, että heidän mielipidettään kuunnellaan terveystarkastuksessa, osuus on laskenut verrattuna edelliseen kyselyyn verrattuna (93,5 %).

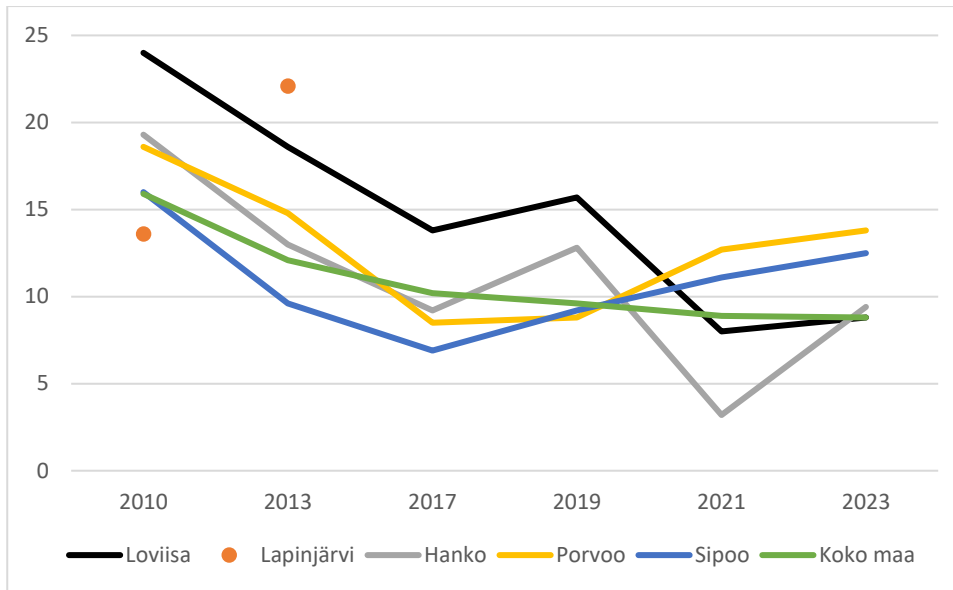
Kouluruokailua koskevissa tuloksissa huolestuttavana tuloksena nousi esiin, että 41,6 % yläkouluikäisiä ja 38,2 % lukiolaisista, ei syö koululounasta. Lukioiden 1. ja 2. vuoden opiskelijoista kuitenkin yli puolet on sitä mieltä, että koululounas on laadultaan hyvää. Vuonna 2021 ainoastaan yksi kolmesta lukiolaisesta koki koululounaan laadultaan hyväksi. Loviisan kouluruokailun parantamiseksi on mm. kuultu oppilaiden ja opiskelijoiden mielipiteitä ruokaraadin, koulujen oppilaskuntien hallitusten ja lapsiparlamentin kautta.

Suomalaisnuorten humalajuominen on vähentynyt vuosituhannen vaihteen jälkeen, ja humalajuomisen aloitusikä on myöhentynyt 2010-luvulla. Loviisassa peruskoulun 8. ja 9. luokan oppilaista tosi humalaan itsensä kerran kuukaudessa juovien osuus on vuodesta 2010 lähtien ollut huomattavasti suurempi kuin vertailukunnissa ja koko maassa keskimäärin. Humalajuominen on kuitenkin vähentynyt myös Loviisassa, ja vuoden 2021 kouluterveyskyselyn tulosten mukaan niiden nuorten osuus, jotka vähintään kerran kuukaudessa juovat itsensä humalaan, jäi ensi kertaa alle maan keskiarvon. Vuoden 2023 kouluterveyskyselyn tulosten perusteella Lapinjärveläisten ja Loviisalaisten nuorten humala hakuinen juominen on hieman noussut vuoteen 2021 verrattuna. Tuloksen ollessa sama kuin koko maan keskiarvon.

Yläkouluikäisten viiden myönteisimmän tuloksen joukossa suhteessa koko maahan on se, että yläkouluikäisten osuus, jotka hankkivat välittämisen kautta alkoholia on alhaisempi suhteessa koko maahan. Toisaalta huolestuttavaa on, että loviisalaisten yläkouluikäisten alkoholin ostot vähittäismyynnistä on noussut edellisestä tiedonkeruusta yhdestä prosentista 11,7 prosenttiin. Lukiolaisten viiden huolestuttavimman tuloksen joukossa suhteessa koko maahan on raittius. Lukiolaisista vain yksi neljästä on raitis ja osuus on alhaisempi verrattuna koko maan keskiarvoon 41,9 %. Lukiolaistytöistä 15,6 % on raittiita, kun taas lukiolaispojista 39,8 %.

Lapinjärven perusopetuksen 5. ja 6. luokan oppilaille sekä vanhemmille järjestettiin syksyllä 2023 Juteltaisko? -oppitunnit ja vanhempainillat yhteistyössä EHYT ry:n kanssa. Juteltaisko? -oppitunti on tarinoihin ja keskusteluun perustuva. Tavoitteena on tukea alakouluikäisten päihdekasvatusta lasten ehdoilla. Syksystä 2023 alkaen Itä-Uudenmaan hyvinvointialue on tarjonnut 13–21-vuotiaille nuorille mielenterveys- sekä päihdepalveluja ilman ajanvarausta Loviisan Ohjaamossa parillisten viikkojen keskiviikkoina kello 13–16. Palvelut ovat maksuttomia. Tukea ja neuvontaa on tarjolla myös nuorten vanhemmille.

Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Lähde: Sotkanet.fi, THL

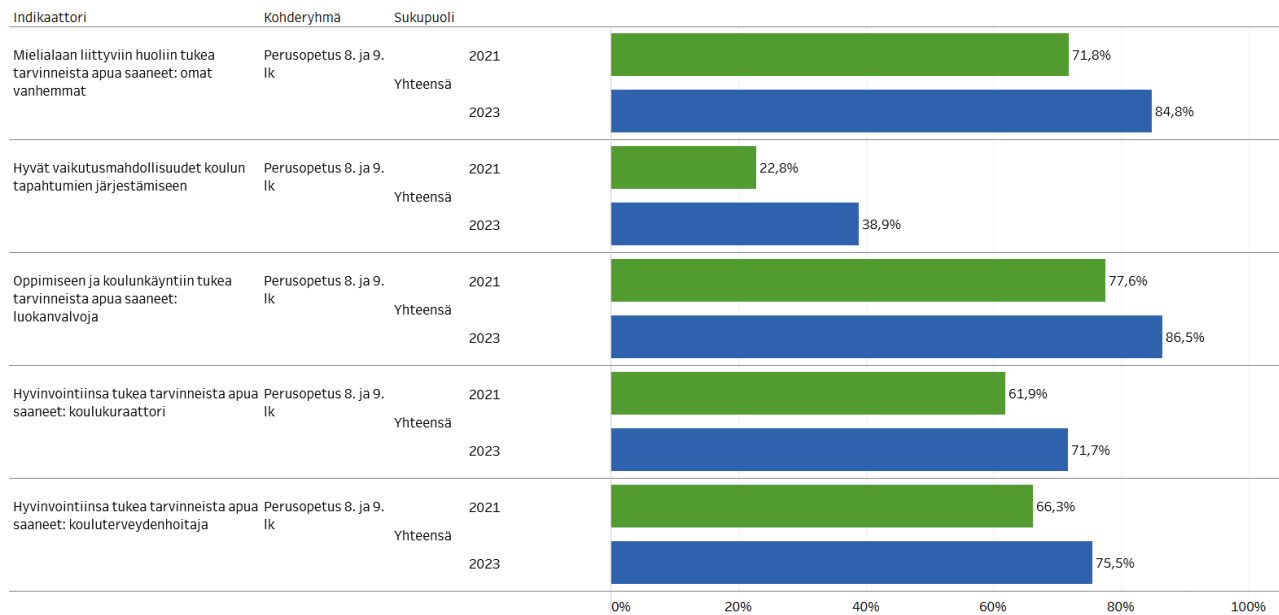
Lapinjärven nuorisopalveluiden toimintaa on vuoden 2023 aikana kehitetty entistä monipuolisemmaksi. Lähtökohtaisesti koko nuorisopalveluiden toiminnan tarkoituksena on edistää lasten ja nuorten kokonaisvaltaista hyvinvointia ja toiminta pohjautuu nuorten vapaaehtoiseen osallistumiseen. Nuorisopalveluiden toiminta on päihteetöntä ja toimintaa järjestetään 7–28-vuotiaille lapsille ja nuorille. Nuorisotilan avoimen tilatoiminnan aikana nuorille tarjotaan terveellinen välipala ja osana toimintaa tehdään myös usein ruokaa ja pyritään tällä tavalla kannustamaan terveellisiin ruokailutottumuksiin. Toimintaan osallistuminen on maksutonta, lukuun ottamatta esimerkiksi retkiä ja leirejä, joista voidaan periä kohtuullinen osallistumismaksu. Nuorisopalvelut järjestävät lapsille ja nuorille toimintaa myös koulujen loma-aikoina, esimerkiksi päiväleiritoimintaa ja retkiä.

Nuorisopalveluiden yhtenä painopistealueena vuonna 2023 oli nuorten osallisuuden lisääminen, johon kuului mm. nuorisovaltuuston aktivoiminen, nuorten aktivoiminen osallistumaan toimintaan, toiminnan järjestämiseen ja suunnitteluun. Nuokulla järjestettiin vuoden aikana nuorisotilakokouksia, joiden aikana suunniteltiin tulevan kauden toimintaa yhdessä nuorten kanssa. Nuorisopalveluiden toimintaa järjestettiin kokonaisuudessaan entistä enemmän nuorten toiveiden ja tarpeiden mukaisesti, kuunnellen nuorten toiveita kokousten lisäksi myös nuorisotilan arjessa sekä muiden toimintojen aikana. Mm. nuorisotilan aukiolopäiviä ja ikärajoja muutettiin vuoden 2023 aikana nuorten toiveiden ja tarpeiden mukaisesti. Nuorisotila kävijöitä oli koko vuoden aikana yhteensä 1424 (107 kertaa avoinna).

Nuoriso-ohjaaja tekee myös yhteistyötä koulujen kanssa ja osallistui vuoden aikana esimerkiksi kutsusta koulujen yhteisöllisen oppilashuollon kokouksiin. Nuoriso-ohjaaja veti kevään aikana, yhteistyössä koulukuraattorin kanssa luokkaprojektia eräälle koululuokalle. Luokkaprojektin tavoitteena oli harjoitella erilaisten tehtävien kautta mm. tunne- ja vuorovaikutustaitoja, tukea oppilaiden itsetunnon kehitystä ja mielenterveyttä sekä lisätä kouluviihtyvyyttä.

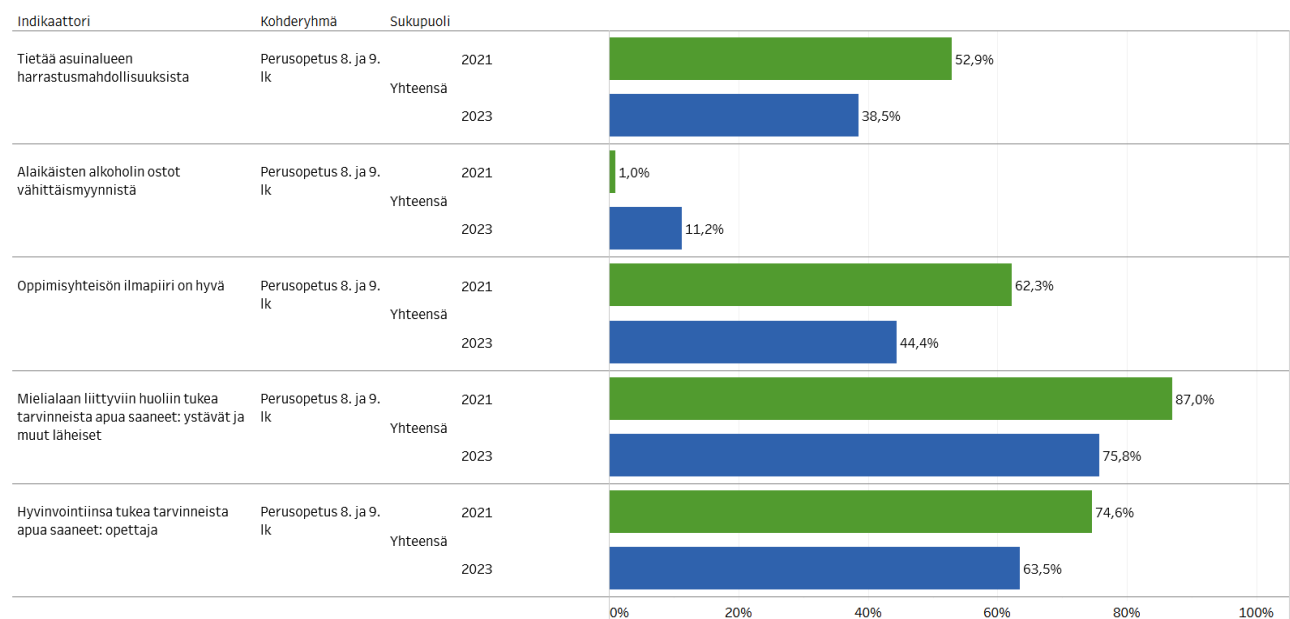
Etsivässä nuorisotyössä oli vuonna 2023 asiakkaita 21kpl.

Loviisan perusopetuksen 8. ja 9. luokan kouluterveyskyselyn 5 myönteisintä tulosta suhteessa aiempaan tiedonkeruuseen

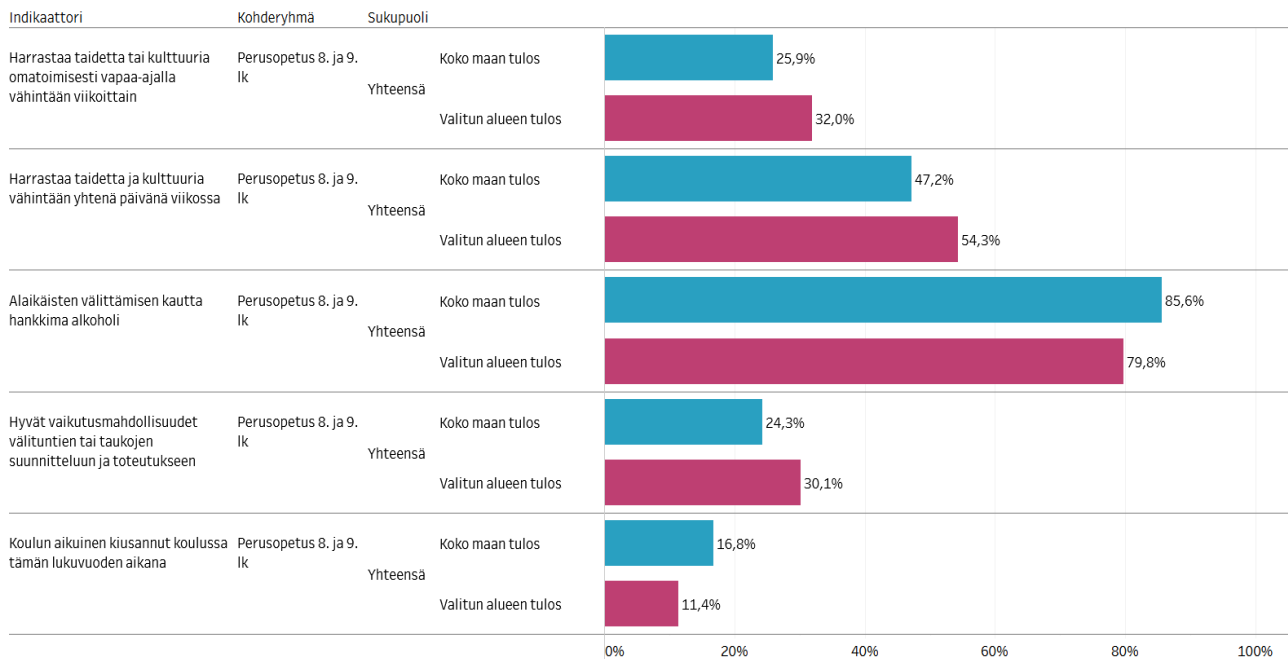
Lähde: THL, kouluterveyskysely 2023

Loviisan perusopetuksen 8. ja 9. luokan kouluterveyskyselyn 5 huolestuttavinta tulosta suhteessa aiempaan tiedonkeruuseen

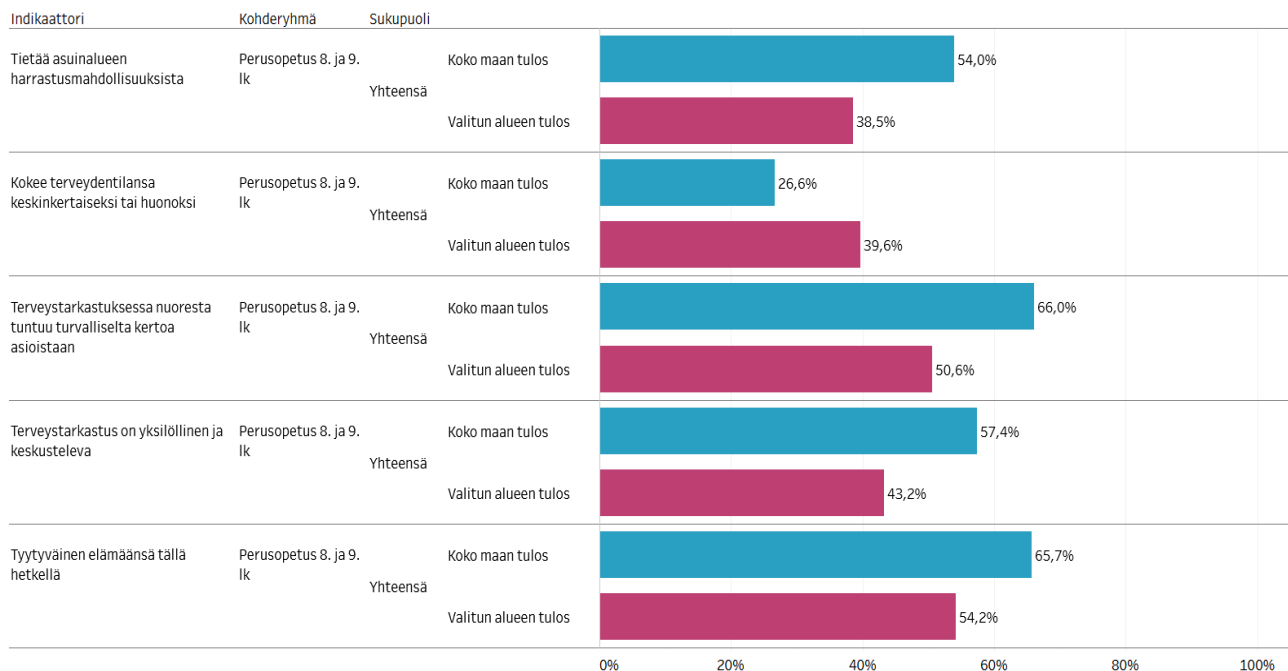
Lähde: THL, kouluterveyskysely 2023

Loviisan perusopetuksen 8. ja 9. luokan kouluterveyskyselyn 5 myönteisintä tulosta suhteessa koko maan tulokseen

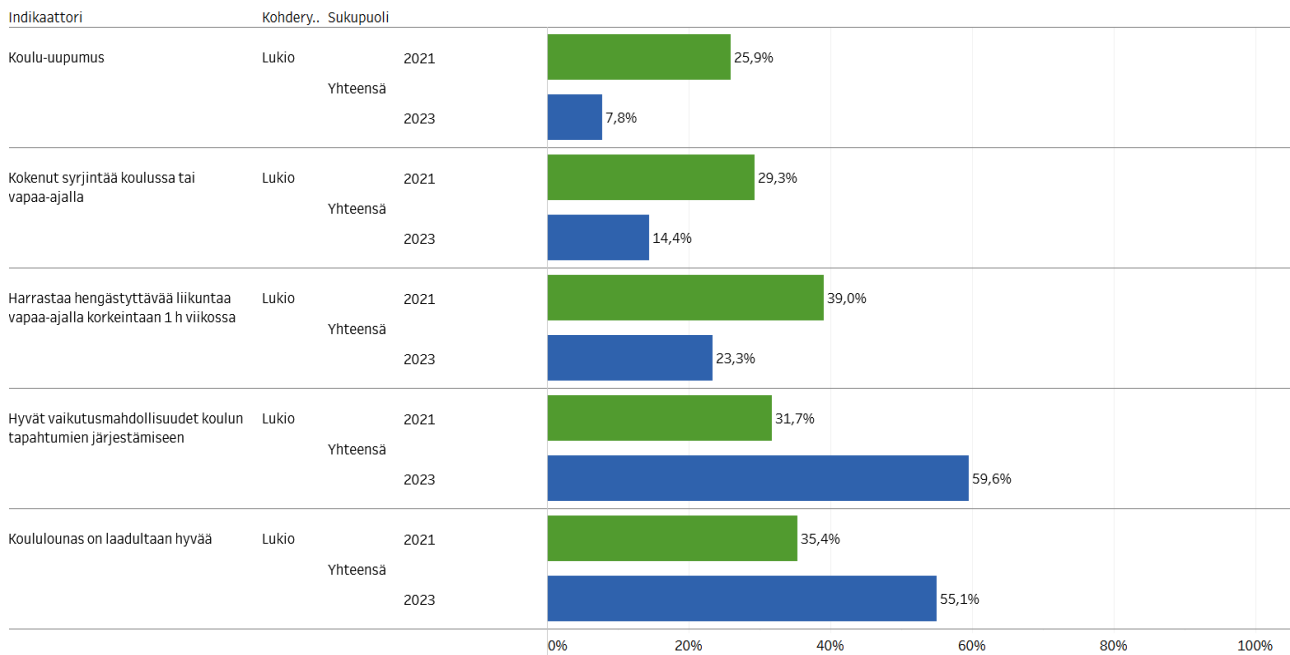
Lähde: THL, kouluterveyskysely 2023

Loviisan perusopetuksen 8. ja 9. luokan kouluterveyskyselyn 5 huolestuttavinta tulosta suhteessa koko maan tulokseen

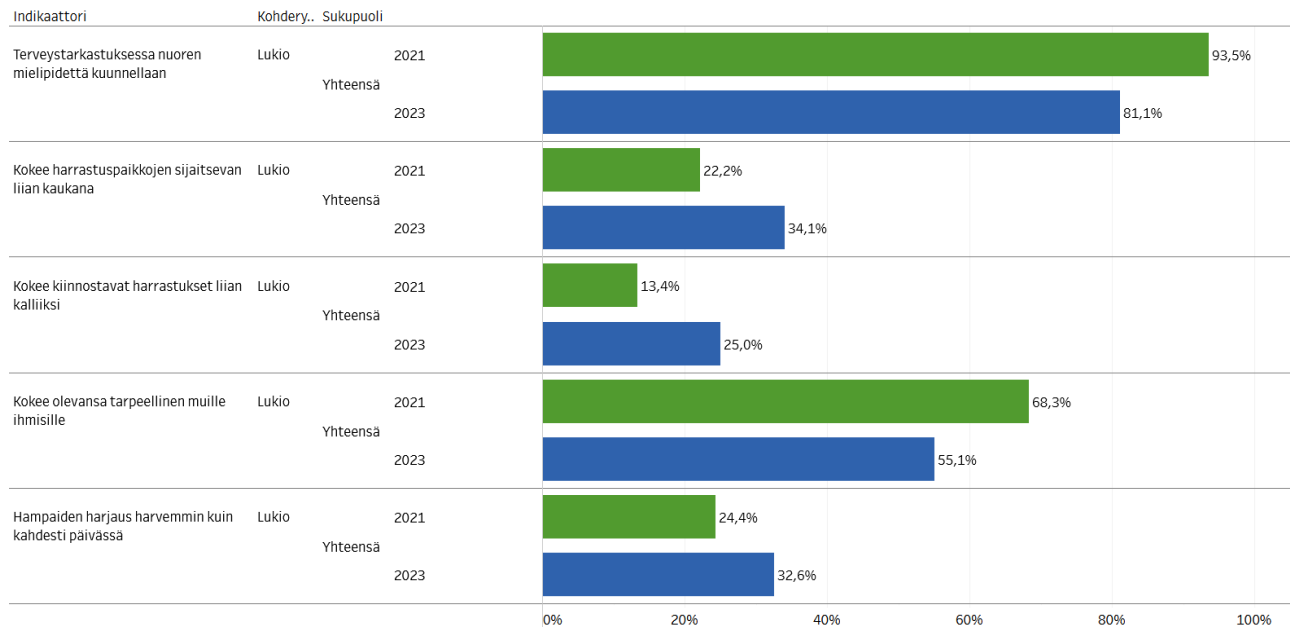
Lähde: THL, kouluterveyskysely 2023

Loviisan lukion kouluterveyskyselyn 5 myönteisintä tulosta suhteessa aiempaan tiedonkeruuseen

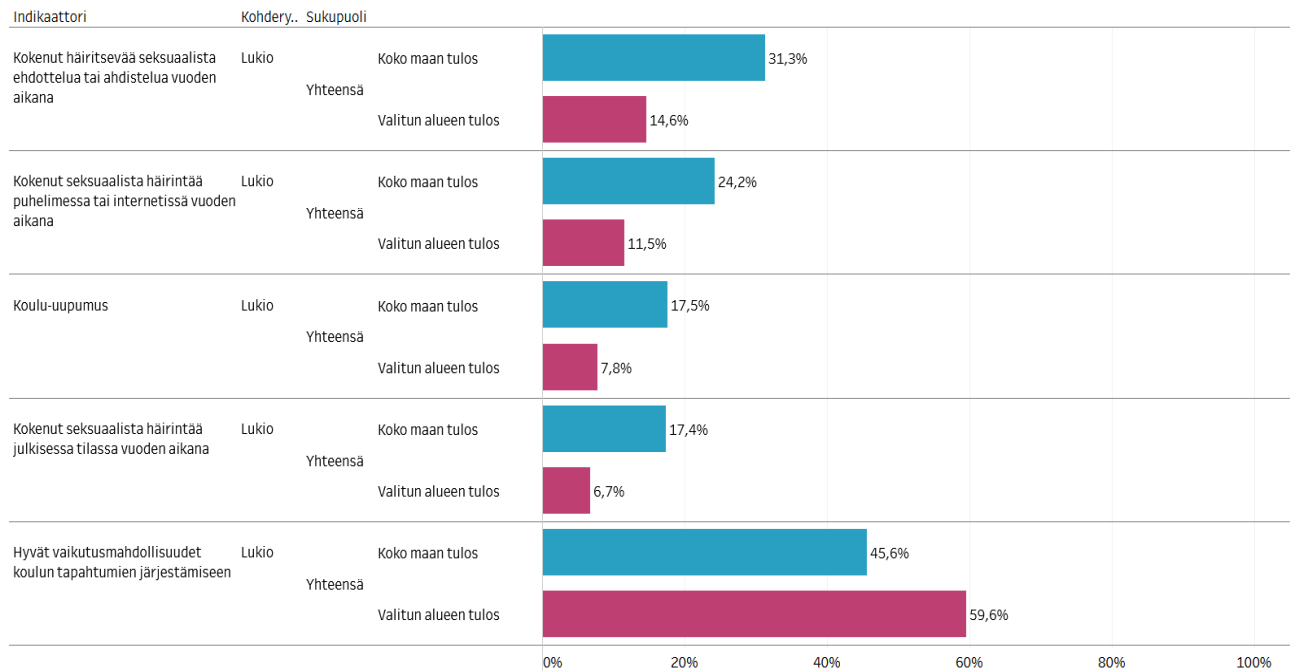
Lähde: THL, kouluterveyskysely 2023

Loviisan lukion kouluterveyskyselyn 5 huolestuttavinta tulosta suhteessa aiempaan tiedonkeruuseen

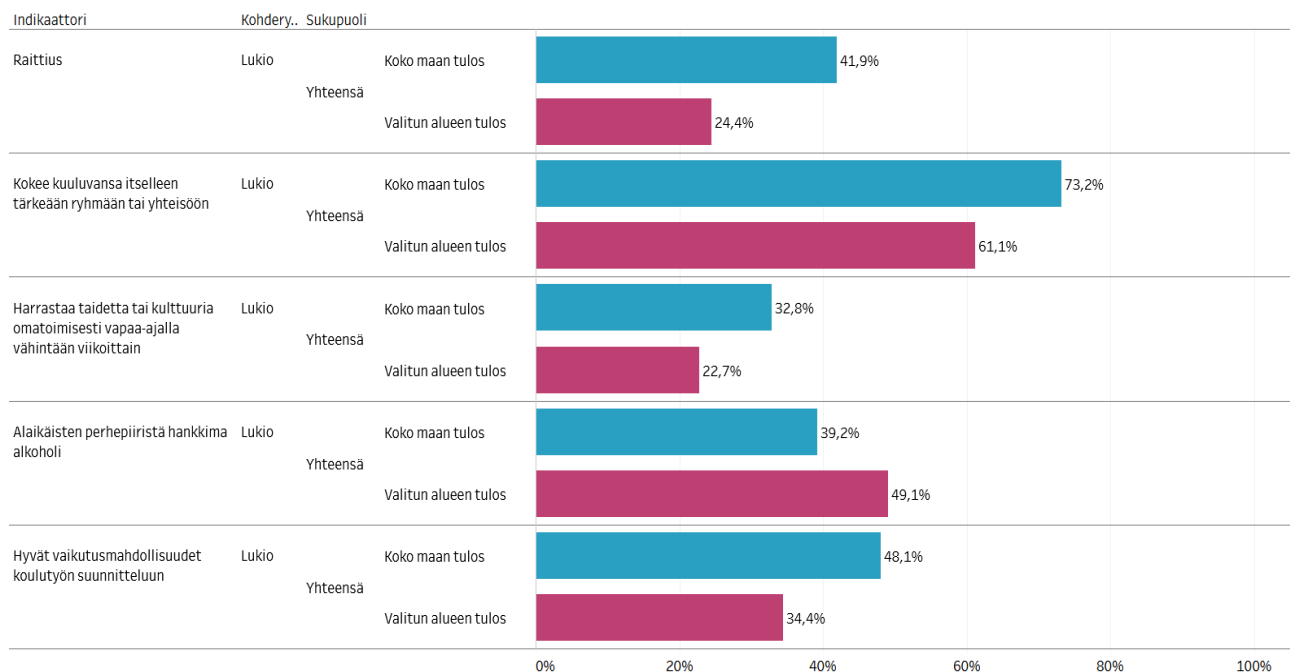
Lähde: THL, kouluterveyskysely 2023

Loviisan lukion kouluterveyskyselyn 5 myönteisintä tulosta suhteessa koko maan tulokseen

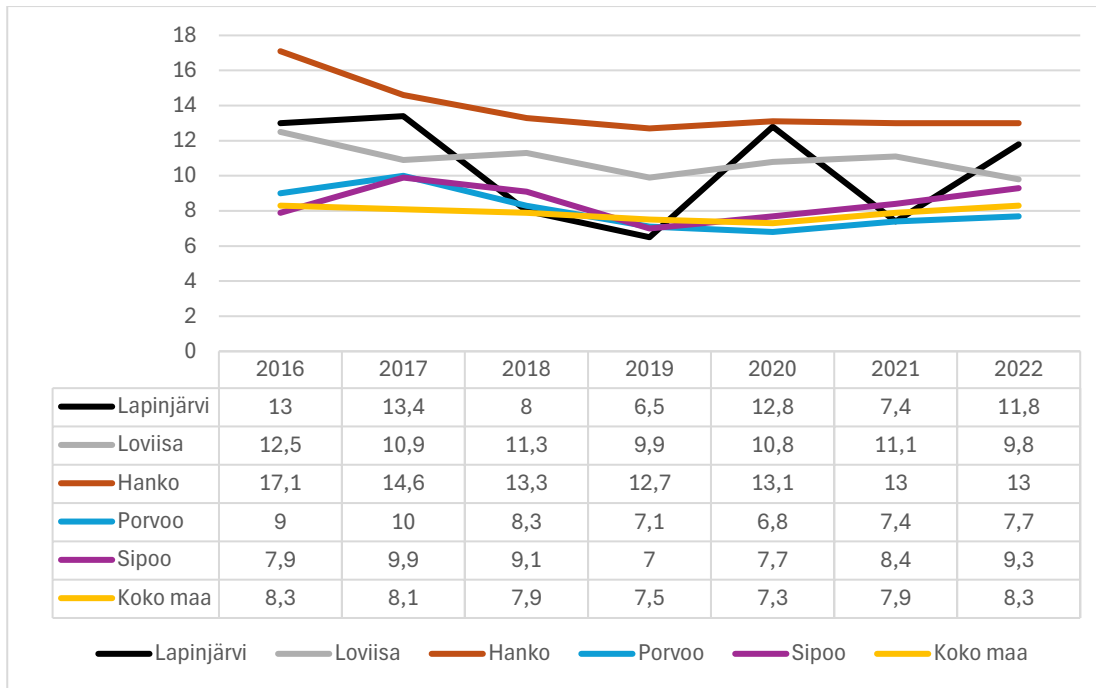
Lähde: THL, kouluterveyskysely 2023

Loviisan lukion kouluterveyskyselyn 5 huolestuttavinta tulosta suhteessa koko maan tulokseen

Lähde: THL, kouluterveyskysely 2023

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Lähde: Sotkanet.fi, THL

Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 16–24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä päivitetty

Mielenterveyden häiriöt ovat keskeinen syy työkyvyttömyyseläkkeisiin ja sairauspäivärahan saamiseen. Häiriöt korostuvat nuorten työkyvyttömyyden syynä, ja työkyvyttömyys mielenterveyssyistä on nuorilla yleisempää kuin esimerkiksi tuki- ja liikuntaelinsairauksiin liittyvä työkyvyttömyys. Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työ- ja/tai kansaneläkejärjestelmästä työkyvyttömyyseläkettä saaneiden lapinjärveläisten määrää ei ole saatavilla vuoden 2020 jälkeen.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Loviisa	1	1,2	1,3	1,4	1,4	1,9	2,0
Lapinjärvi	2,1	2	2,2	2,2	2,2		
Hanko	0,8					1,0	
Porvoo	0,8	0,7	0,9	0,9	0,9	0,8	0,9
Sipoo	0,9	1	0,9	0,8	1	1,1	1,0
Koko maa	1	1	1,1	1,2	1,2	1,2	1,2

Lähde: Sotkanet.fi, THL

3.3 Työikäiset

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan työikäisessä väestössä matalammin koulutettujen terveys on heikompi. Terveys ja elämänlaatu ovat keskimääräisesti huonompia alemmissa sosiaaliryhmissä, koska elintavat ovat epäterveellisemmät sekä toiminta- ja työkyky ovat heikompia. Sosiaali- ja terveystieteiden käyttö ei ole tarpeeseen nähden riittävää, mikä osaksi johtuu palvelujärjestelmän eriarvoisuudesta sekä pienituloisten vähäisemmästä hoitoon hakeutumisesta. Työikäisessä väestössä on selkeästi havaittavissa isoja terveyseroja.

Lapinjärvellä tammikuun 2023 työttömyysprosentti oli 8,7 ja joulukuun 2023 työttömyysprosentti oli 9,8. Tammikuussa työttömiä työnhakijoita oli TE-toimiston mukaan 102, kun joulukuussa työttömiä työnhakijoita oli 114. Pitkäaikaistyöttömien määrässä nähtiin positiivista kehitystä, kun tammikuussa pitkäaikaistyöttömien määrä oli 47 henkilöä ja joulukuuhun mennessä se oli laskenut 39 henkilöön.

TE-palveluita koskevan uudistuksen valmistelut jatkuivat itäiselle Uudellamaalla vuoden 2023 aikana. Uudistuksen tavoitteena on siirtää TE-palvelut kuntiin paikallistasolle vuoden 2025 alusta lukien. Eduskunta hyväksyi maaliskuussa uudistusta koskevan lainsäädännön. Lapinjärven kunta osallistui aktiivisesti Itä-Uudenmaan työllisyyden hoidon järjestämiseen liittyvään valmisteluun. Itä-Uudenmaalle (pl. Sipoo) muodostettiin valmistelun tuloksena yhteinen työllisyysalue, jossa Porvoon kaupunki toimii vastuukuntana.

Erilaiset työhön ja elintapoihin vaikuttavat riskit aiheuttavat työikäisten varhaisen eläkkeelle jäämisen. Erilaiset mielenterveysongelmat ja työtehtävät, joihin sisältyy paljon fyysisesti rasittavaa työtä, lisäävät työkyvyttömyyseläkkeen riskiä. Liiallinen paikallaanolo ja liikkumisen suositusta vähäisempi reippaan ja rasittavan liikkumisen määrä eli liikkumattomuus lisäävät väestötasolla useiden kansansairauksien, kuten tyypin 2 diabeteksen, sepelvaltimotaudin ja masennuksen riskiä. Liikkumattomuus lisää esimerkiksi Alzheimerin taudin ja lonkka- ja rannemurtumien riskiä ja saattaa heikentää ikääntyneen väestön toimintakykyä ja sen myötä itsenäistä arjessa selviytymistä.

Lapinjärvellä on tunnistettu vähäisen liikkumisen riskit ja aloitettu liikkumisen lisäämistä tähtäävät toimenpiteet vuonna 2022. Hyvinvointikartoitukset kyselyillä ja testauspäivillä, kuten kehonkoostumusmittaus ja UKK- kävelytestit ohjaavat työikäisiä liikuntaneuvonnan pariin. Toimenpiteitä on tehostettu uudella kuntosalilla ohjatusti, jonka asiakasmäärä vuotena 2023 oli 360 asiakasta. Uusia asiakkaita kuntosaliohjauksen piiriin tuli 27 asiakasta vuonna 2023. Liikunta- ja terveysneuvontapäivät ovat osa liikunnallisen elämäntavan lisäämisen kulttuuria. Mm. hyvinvointia on lisätty ilmaisilla uimakuljetuksilla Porvoon uimahalliin kevät ja syyskuukausina vuonna 2023. Uimahallimatkoihin on osallistunut 160 aikuista vuonna 2023. Liikuntaneuvonta on tavoittanut 9 asiakasta. Lapinjärven kyläpäivät ovat tärkeitä liikuntakulttuurin kehityksessä. Liikunnanohjaan toimesta kyläpäivien toimista on kehitetty ohjaustunteja paikallisesti Lapinjärvellä sekä kannustettu asiakkaita osallistumaan neuvonta ja testauspäiviin. Valtakunnallisista ravintosuosituksista on jaettu tietoa hyvinvointi-illoissa ja kylätapahtumissa.

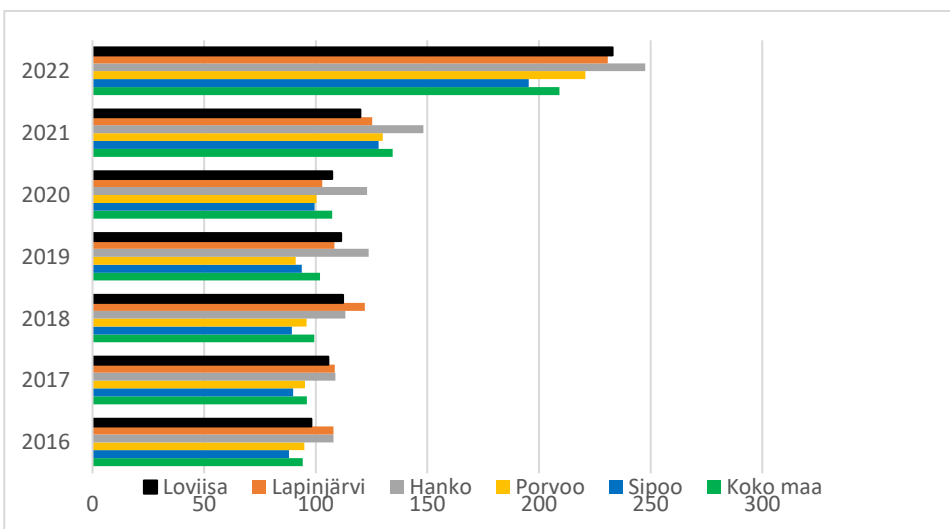
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25–64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Työkyvyttömyyseläkettä saaneiden 25–64-vuotiaiden osuus on laskenut vuosittain. Lapinjärvellä työkyvyttömyyseläkettä saavien osuus on 0,8 prosenttia matalampi kuin koko maassa. Tutkimusten mukaan mielenterveyden ja psyykkisen hyvinvoinnin ongelmat ovat yleisempiä vähemmän koulutetuilla, työntekijäammateissa toimivilla ja pienituloisilla kuin pidemmälle koulutetuilla, toimihenkilöillä ja suurituloisilla.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Lapinjärvi	8,3	7,9	7,3	6,6	6,5	5,8	5,3
Loviisa	8,2	7,9	7,9	7,8	7,4	7,1	7,0
Hanko	7,5	7,2	7,5	7,7	7,8	7,5	7,3
Porvoo	5,6	5,4	5,4	5,2	5	4,8	4,7
Sipoo	4,1	4	3,9	3,9	3,9	3,9	3,8
Koko maa	7,2	6,9	6,7	6,6	6,5	6,3	6,1

Lähde: Sotkanet.fi, THL

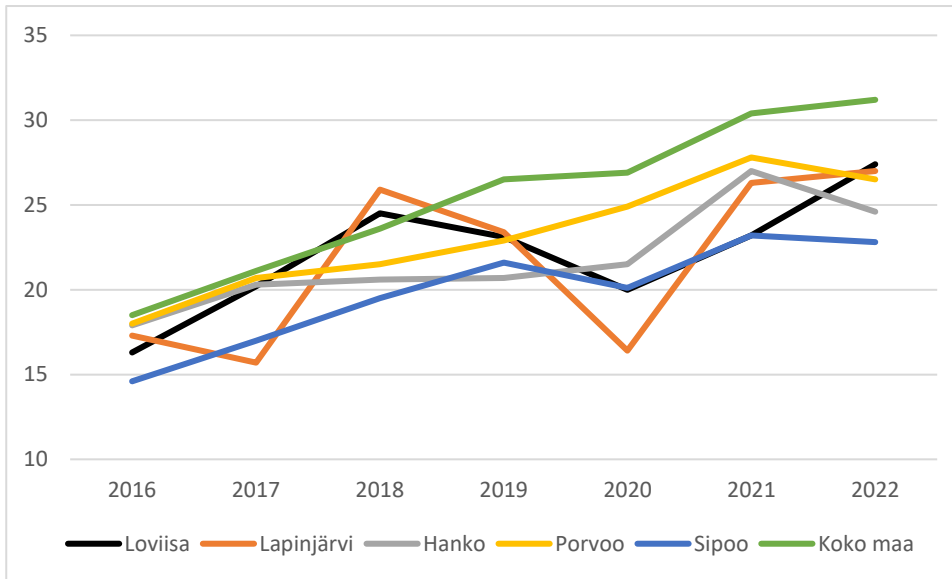
Sairauspäivärahaa saaneet 25–64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

Lähde: Sotkanet.fi, THL

Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25–64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneiden työkäisten määrä on Lapinjärvellä kääntynyt jälleen nousuun vuodesta 2020 lukien. Lapinjärvellä on mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saavia on hieman vähemmän kuin Loviisassa ja koko maan lukuun verrattuna.

Lähde: Sotkanet.fi, THL

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

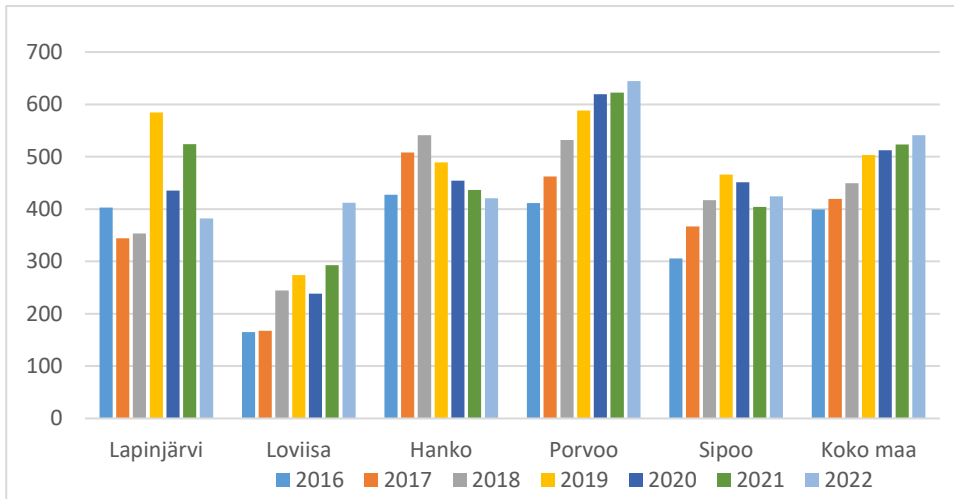
Toimeentulotukea saaneiden työikäisten määrä on hieman laskenut vuodesta 2020 lähtien.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Loviisa	1,5	1,8	1,9	2,1	2,2	2,0	1,8
Lapinjärvi	1,2	1,1	1,2	1,4	1,8	2,1	1,7
Hanko	2,4	2,7	2,7	2,5	2,4	2,5	2,4
Porvoo	2,5	2,7	2,6	2,2	2,4	2,3	2,1
Sipoo	0,9	0,9	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Koko maa	2,5	2,8	2,9	2,7	2,8	2,7	2,5

Lähde: Sotkanet.fi, THL

Henkilökohtaisen avun 18–64-vuotiaita asiakkaita vuoden aikana, kunnan kustantamat palvelut / 100 000 vastaavan ikäistä

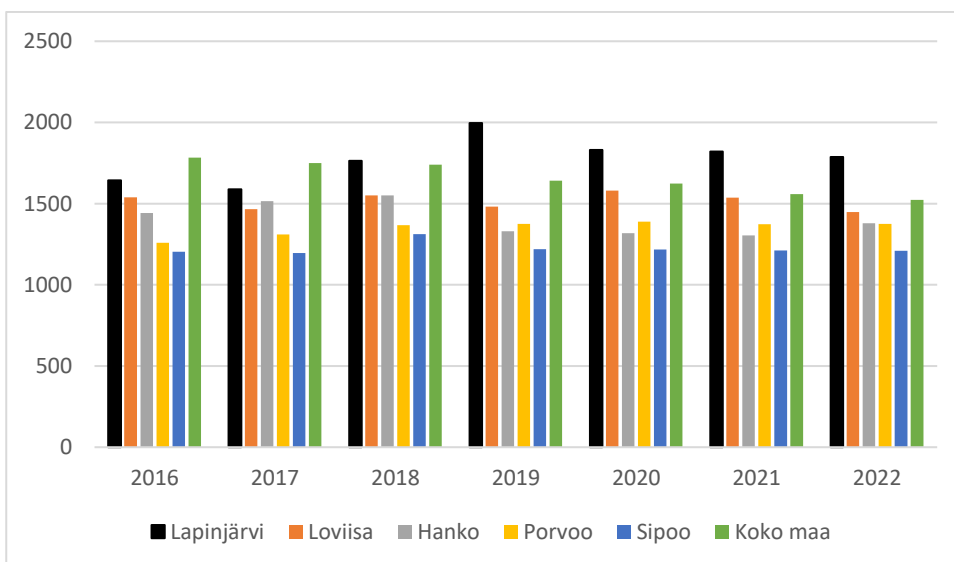
Indikaattori kertoo vammaispalvelulain mukaista henkilökohtaista apua saaneiden 18–64-vuotiaiden osuuden sataatuhatta vastaavan ikäistä kohti vuoden aikana, kun tarkastellaan kunnan kustantamia palveluita. Indikaattoria tulkittaessa on otettava huomioon, että palvelujärjestelmä on aina kokonaisuus ja eri kunnat valitsevat erilaisia järjestämistapoja. Yksittäisten palvelujen vertailu kuntien kesken ei siis kerro koko totuutta, sillä kunnassa voi olla panostettu muihin palveluihin. Sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämismvastuu siirtyi kunnilta hyvinvointialueelle vuoden 2023 alusta lukien.

Lähde: Sotkanet.fi, THL

Vaikeavammaisten liikkumista tukevat palvelut, saajia vuoden aikana / 100 000 asukasta

Indikaattori ilmaisee vuoden aikana vammaispalvelulain mukaisia vaikeavammaisten kuljetuspalveluja saaneiden osuuden 100 000:a asukasta kohti. Indikaattori kuvaa vammaispalvelulain perusteella järjestettyjen kuljetuspalvelujen laajuutta. Itä-Uudenmaan alueella yhtenäistettiin vaikeavammaisten kuljetuspalveluiden myöntämiskriteereitä vuodesta 2021 eteenpäin, jolloin kuntien vertailtavuus paranee. Loviisan ja Lapinjärven tuloksessa mukana ovat kaikkien ikäluokkien vammaispalvelukuljetukset kuten oppilas- ja opiskelijakuljetukset. Sosiaali- ja terveystieteiden järjestämistä vastuu siirtyi kunnilta hyvinvointialueelle vuoden 2023 alusta lukien.

Lähde: Sotkanet.fi, THL

3.4 Ikäihmiset

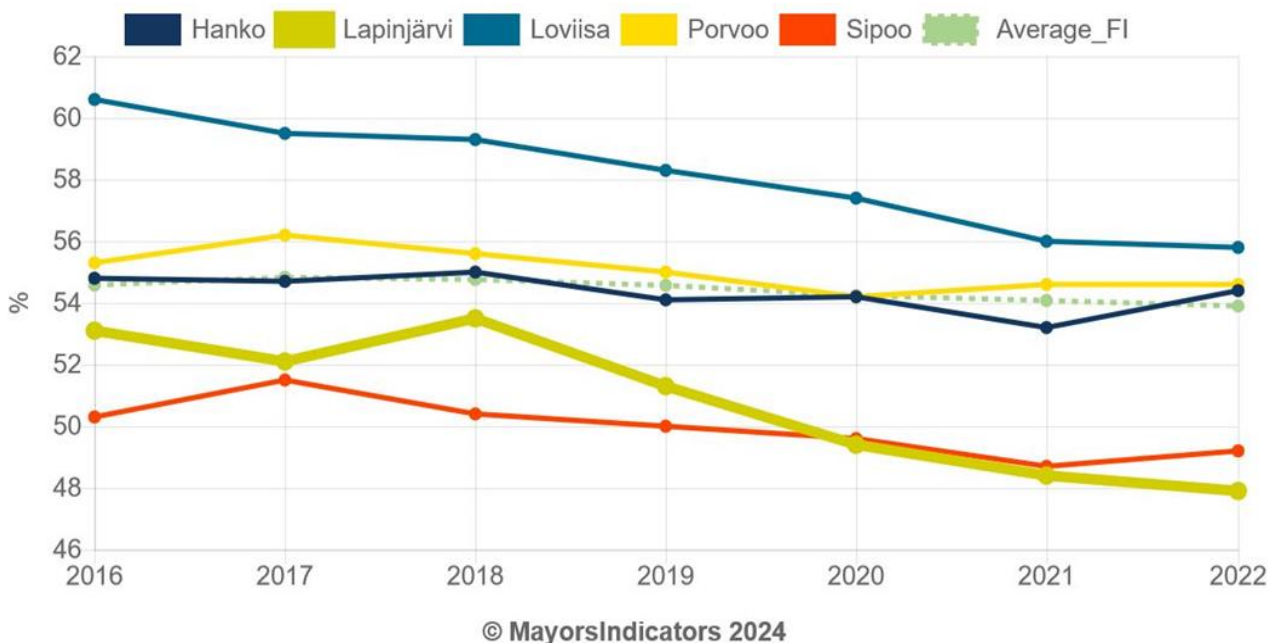
Ennakkoväestötilaston mukaan vuoden 2023 lopulla 31,5 prosenttia Lapinjärven kunnan asukkaista oli 65 vuotta täyttäneitä. Lapinjärven väestöstä yli 75-vuotiaita on 15,8 %. Väestöennusteiden mukaan 65-vuotiaiden määrä saavuttaa huipun vuoden 2024 aikana ja määrä pysyy melko samana seuraavien vuosien ajan. Kunnan ikäjakaumassa on edelleen havaittavissa, että yli 65-vuotiaiden osuus nousee ja nuorempien osuus laskee.

Yksin asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä asuntoväestöstä

Ikäihmisten yksinäisyys on kasvava haaste ikärakenteen muutoksessa ja ikääntyneiden määrän kasvaessa. Yksinäisyyden tunne on yksilöllistä, eikä yksin oleva henkilö ole välttämättä yksinäinen. Yksinäisyys voi olla lyhytaikaista, tai pitkäkestoista, ja tunteena yksinäisyys on epätoivottava. Yksinäisyys voi liittyä muun muassa sopeutumisongelmiin tai masennukseen. Yksinäisyyden tilannekuvaa voidaan ilmentää yksinasuvilla ihmisillä, jossa huomioitavaa on kuitenkin edellä kuvatut tekijät yksinäisyyden tunteesta.

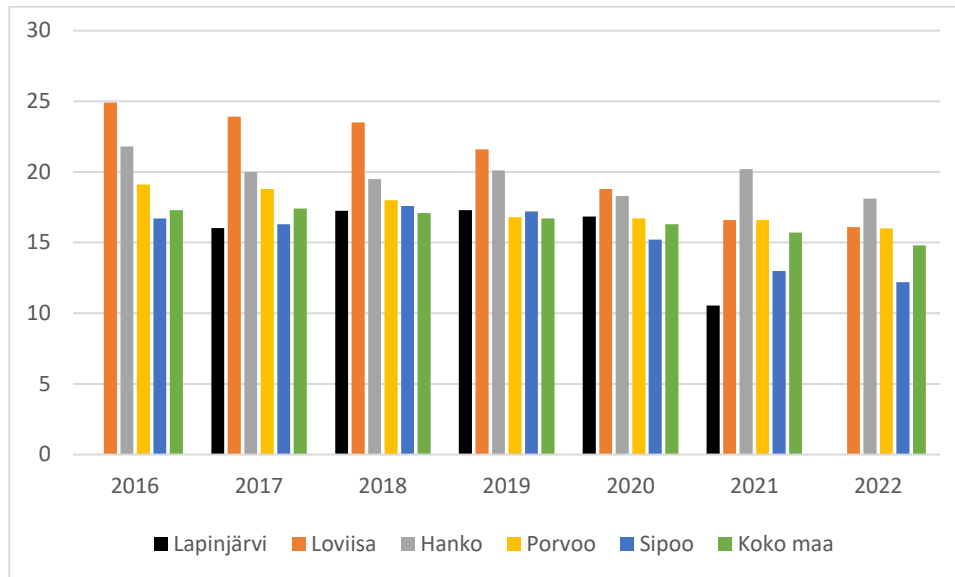
Indikaattori esittää 75 vuotta täyttäneiden yhden hengen asutokunnat prosentiosuutena vastaavan ikäisten asutokunnista. Lapinjärven arvo vuodelle 2022 on 47.90 %

Vuoden 2022 tilastotietojen mukaan yksin vakinaisesti asuvia 75 vuotta täyttäneitä vastaavan ikäisestä väestöstä oli Lapinjärvellä vähiten vertailtaessa vertailukuntiin.

Säännöllisen kotihoidon piirissä olleet 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

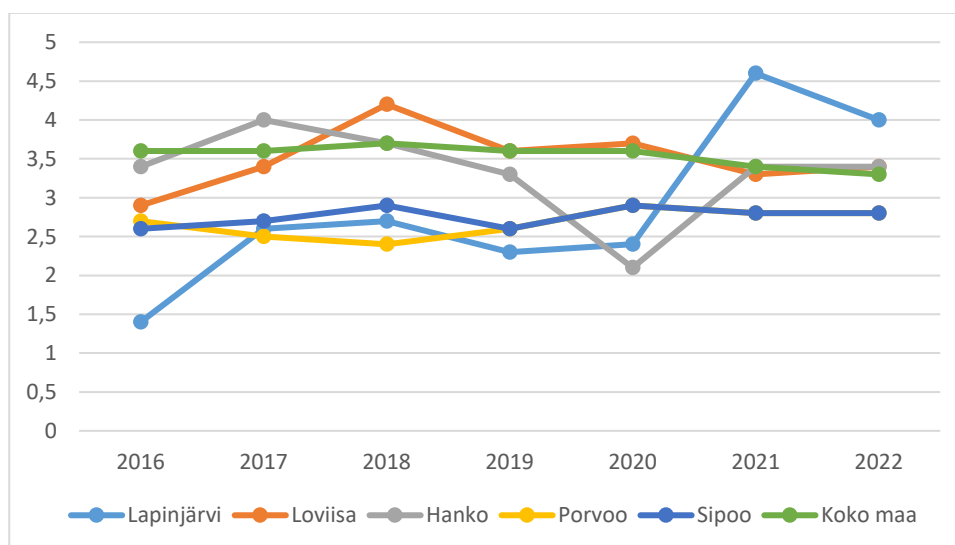
Indikaattori ilmaisee, kuinka monta prosenttia 75 vuotta täyttäneistä sai vuoden aikana säännöllisen kotihoidon (sis. kotipalvelu, kotisairaanhoido, kotisairaala) palveluita.

Lähde: Sotkanet.fi (THL) ja Lapinjärven kunnan tilasto

Ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen 65 vuotta täyttäneet asiakkaat 31.12., % vastaavan ikäisestä väestöstä

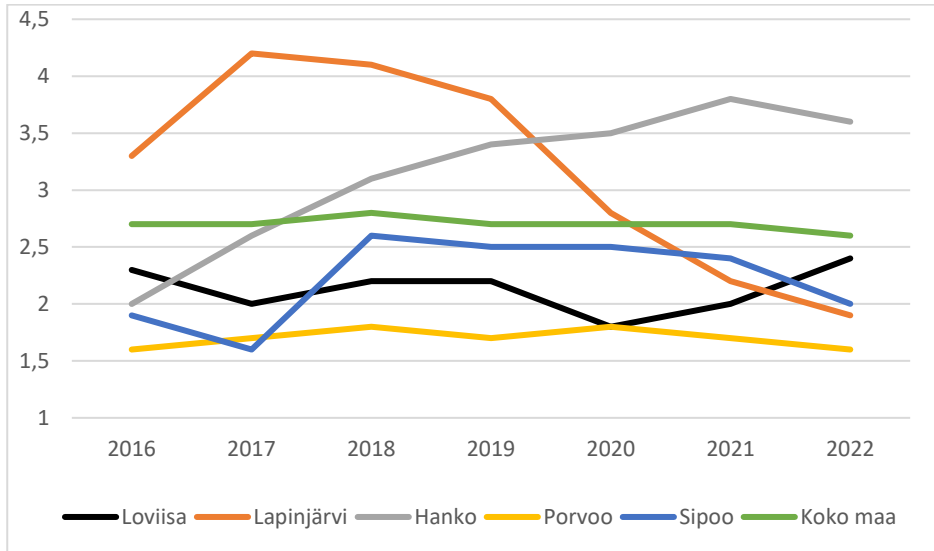
Indikaattori ilmaisee, kuinka monta prosenttia 65 vuotta täyttäneistä on vuoden lopussa (31.12.) ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen piirissä (henkilökunta paikalla ympäri vuorokauden).

Lähde: Sotkanet.fi, THL

Omaishoidon tuen 65 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Indikaattori ilmaisee vuoden aikana omaishoidon tukea saaneiden 65 vuotta täyttäneiden hoidettavien osuuden prosentteina vastaavan ikäisestä väestöstä.

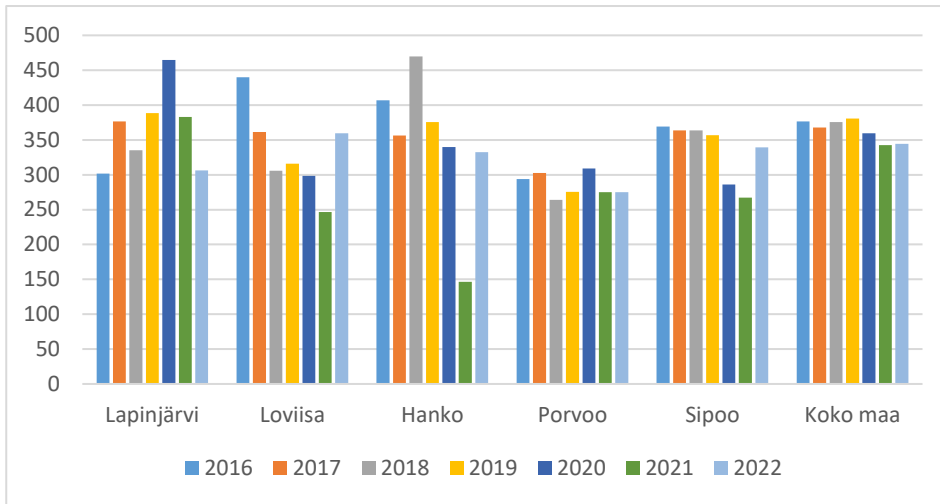

Lähde: Sotkanet.fi, THL

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot ovat vähentyneet Lapinjärvellä selkeästi aikaisempiin vuosiin verrattuna. Lapinjärven kunta on pyrkinyt ennaltaehkäisemään ikäihmisten kaatumisia mm. jakamalla ikäihmisille ilmaiseksi kenkiin kiinnitettäviä liukuesteitä. Liukastuminen aiheuttaa ikääntyneillä helposti luunmurtumia tai pään vammoja. Liukkaana vuodenaikana liukuesteet pienentävät huomattavasti onnettomuusriskiä ja mahdollistavat myös ikääntyneiden toimintakyvyn ylläpitämisen ja liikkumisen. Ikäihmisille suunnatut liikuntapalvelut sekä liikuntaneuvonta ovat myös vaikuttaneet ennaltaehkäisevästi kaatumisten vähenemiseen Lapinjärvellä.

50 % läkkäiden kaatumismurtumista on ehkäistävissä voima- ja tasapainoharjoittelulla. 75 % Lapinjärven liikuntatoimen järjestämiin (4 kertaa viikossa) Voima- ja tasapainoharjoittelun tehoryhmiin osallistuneista paransi liikkumiskykyään. 50 % Liikuntaryhmiin osallistuneista koki mielialansa kohonneen hyvin paljon tai paljon. Yli 65 vuotta täyttäneitä kohdattiin 1634 kertaa liikuntatoiminnoissa vuonna 2023. Liikuntaneuvontaa annettiin 14 ikäihmiselle vuonna 2023 ja vuonna 2022 liikuntaneuvonnan asiakasmäärä oli 32. Asiakasmäärän laskuun vaikutti ikäihmisten palveluohjaajan toiminnan siirtyminen hyvinvointialueelle ja uusien toimintojen organisointi. Viestintä palveluista on pysynyt samana. Lisäksi toteutettiin Hyvinvointi-iltoja ikäihmisille lisäämään tietoa toimintakykyä ylläpitävistä liikuntatoiminnoista. Säännölliset kognitiiviset liikuntaharjoitteet otettiin ikääntyneiden ja keskivaikean muistisairauden henkilöiden liikuntapalveluiden piiriin Lapinjärvellä vuonna 2022.

Lähde: Sotkanet.fi, THL

3.5 Kaikki ikäryhmät

Kuntalaisten hyvinvointia selvitettiin hyvinvointikyselyllä neljännen kerran helmikuussa 2024. Kyselyn tarkoituksena oli asukkaiden äänen kuuleminen ja kokemuksellisesta hyvinvoinnista kertovien tulosten saaminen. Kyselyyn saatiin hienosti yhteensä 151 vastausta. Vastaajien määrä oli suurin edellisvuosien (vuonna 2023: 96, 2022: 121, 2021:41) vastausmääriin verrattuna. Vastauksia saatiin Lapinjärven kaikista kylistä sekä kaikista ikäryhmistä. asukasta.

Kyselyssä tiedusteltiin muun muassa asukkaiden tyytyväisyyttä elämäntilanteeseensa ja asuinympäristöönsä. Saatujen vastausten perusteella kuntalaisten tyytyväisyys terveydentilaan, itsetuntoon ja elämään kokonaisuutena on hieman kasvanut edellisvuosien vastauksiin verrattuna. Myös terveellisesti syövien ja omasta terveydentilasta huolehtien määrä on hieman kasvanut. Jokapäiväistä hyvinvointia vahvistavina asioina koettiin mm. perhe, ystävät, liikunta, ulkoilu ja ympäröivä luonto.

Vastausten perusteella kuntalaisten tyytyväisyys asuinympäristöön on pysynyt lähes samana, mutta tyytyväisyys asuinalueen turvallisuuteen on hieman kasvanut. Ympäristössä koetaan hyvänä luonto, rauhallisuus, palvelut, naapurit/yhteisöllisyys sekä turvallisuus. Kehitettävänä asioina nousi esille mm. teiden kunnossapito ja turvallisuus, luonnosta ja ympäristöstä huolehtiminen ja palvelut.

Osana kyselyä selvitettiin myös asukkaiden näkemyksiä siitä, miten asuinkunta on onnistunut lapsille ja nuorille tärkeissä asioissa ja mitkä asiat kaipaavat kehittämistä. 85,4 % prosenttia vastaajista on sitä mieltä, että kunnan toiminta on lasta kunnioittavaa (77,1 % vuonna 2022).

Osallisuus ja osallisuuden kokeminen on yksi tärkeä osa hyvinvointia. Hyvinvointikyselyn kaikista vastaajista 15,2 prosenttia (2023: 14,6 %, 2022: 16,5 %) tunsi, ettei voi lainkaan vaikuttaa itseään koskeviin asioihin asuinkunnassa. Vastausten keskiarvo on hieman

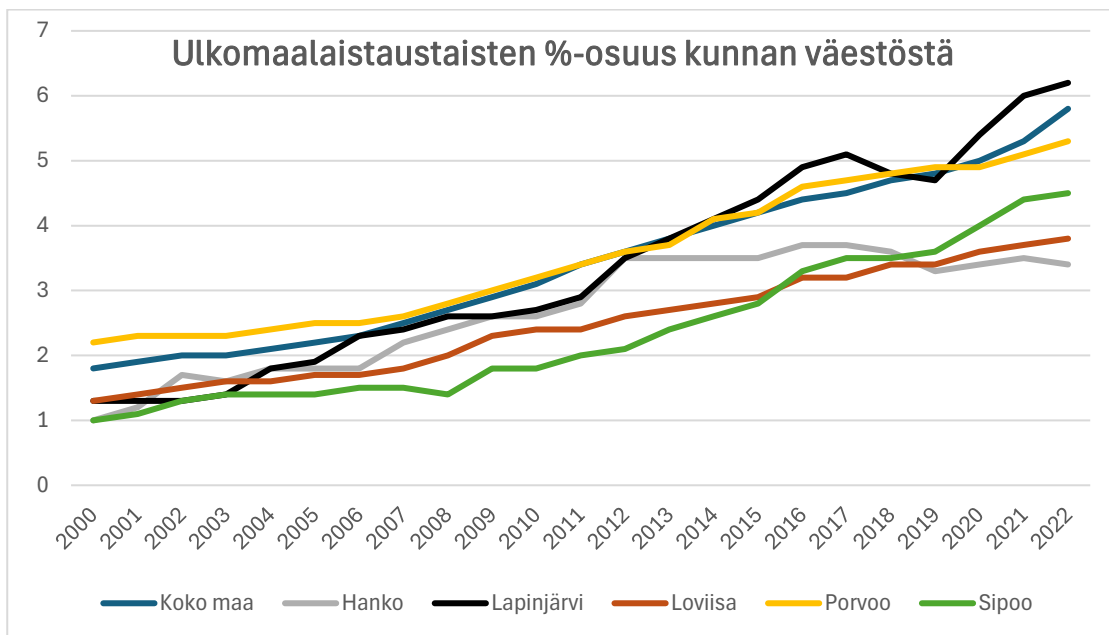
noussut edellisvuosiin verrattuna keskiarvon ollessa 2,9 (asteikolla 1 en lainkaan- 5 erittäin paljon, vuonna 2023: 2,7, vuonna 2022: 2,7).

Hyvinvointikyselyn kysymyksen ”ottaen kaikki seikat huomioon kuinka onnellinen olet” Lapinjärveläisten onnellisuuskeskiarvo asteikolla 1–5 oli 3,8 (2023: 3,7, 2022: 3,6, 2021: 3,8). Suurin osa lapinjärveläisistä vastaajista (43,7 %) antoi arvosanaksi 4. Erittäin onnettomaksi itsensä kokivat 1,3 prosenttia vastaajista (2023: 1,0 %, 2022: 0,8 %, 2021: 0 %).

Ulkomaan kansalaisten määrä ja %-osuus kunnan väestöstä 2022

Lapinjärvi	155	6,2 %
Loviisa	552	3,8 %
Porvoo	2728	5,3 %
Sipoo	1000	4,5 %
Uusimaa	182829	10,5 %

Lapinjärvellä asuu kunnan asukaslukuun nähden eniten ulkomaan kansalaisia muihin vertailukuntiin ja koko maahan verrattuna. Suurimmat vieras kieliset kieliryhmät Lapinjärvellä ovat vuoden 2022 tilaston mukaan Viro, eesti 53, Venäjä 31 ja Ukraina 28.

Kulttuurihyvinvointi

Elokuussa järjestettiin Lapinjärven puistofestarit -tapahtuma yhteistyössä paikallisten yhdistysten ja yritysten kanssa. Puistofestarit keräsivät yli 1000 kävijää ja saivat palautekyselyssä hyvät arviot.

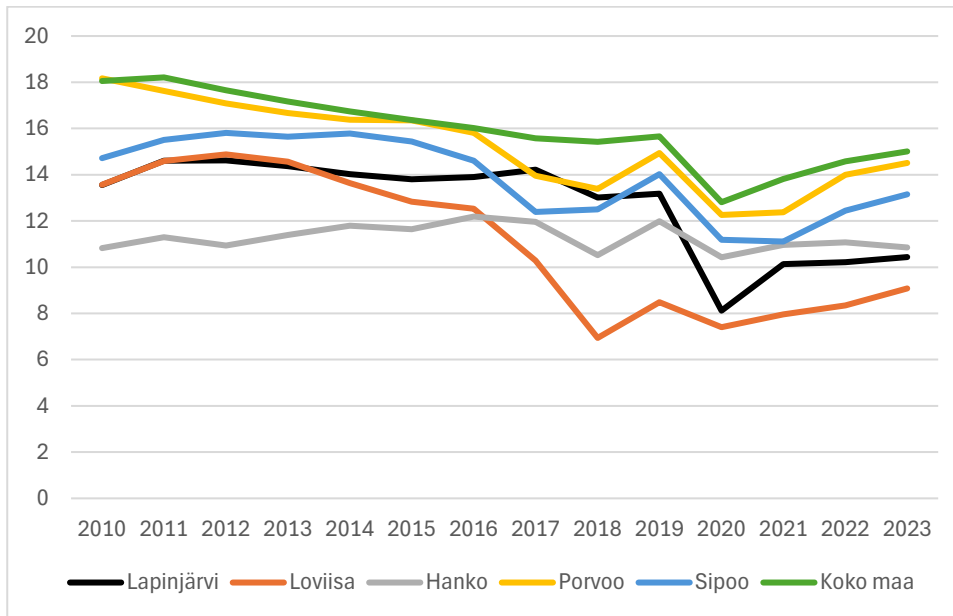
Lapinjärven kunnan tulevan 450-juhlavuoden valmisteluja jatkettiin Lapinjärvi 450 vuotta -suunnittelutyöryhmässä.

Lapinjärven kunnan Ketunpolku-kulttuurikasvatussuunnitelma päivitettiin opettajilta ja yhteistyökumppaneilta keväällä kerätyn palautteen perusteella. Lapinjärven kunta oli mukana SALT-projektissa, jonka tarkoituksena oli vahvistaa ja kehittää lasten ja nuorten maaseutu- ja kotiseutuidentiteettiä. SALT-projekti nivottiin yhteen kulttuurikasvatussuunnitelman kanssa. Lisäksi Lapinjärvi oli mukana Loviisan hallinnoimassa SKAPA-hankkeessa, jossa tarjottiin maksutonta taidekasvatusta myös lapinjärveläisille lapsille ja nuorille.

Lapinjärvi oli mukana myös Porvoon seudun musiikkiopiston, osan Uudenmaan kuntien sekä kolmen ammattiorkesterin yhteisessä AUF-hankkeessa, joka tuo korkealaatuisia konsertteja hankekuntiin. Lapinjärven kirkossa järjestettiin 29.9. Bach-Kortekangas-konsertti, joka keräsi yleisöä 54 henkeä. Porvoon seudun musiikkiopiston kanssa järjestettiin 5.12. Rajaton-yhteen joulukonsertti, joka keräsi koko kirkon täyteen yleisöä.

Lapinjärven kirjaston tekemän hyvinvointityön teemoja olivat muun muassa terveyden edistäminen sekä kuntalaisten osallisuuden vahvistaminen. Molempien kuntien kirjastoista oli mahdollista lainata erilaisia liikuntavälineitä sekä osallistua erilaisiin kulttuuri- tai hyvinvointitapahtumiin. Kirjastojen maksuttomissa näyttelytiloissa kuntalaiset voivat pitää omia kädentaitojaan tai kuvataidettaan esitteleviä näyttelyjä. Kirjastojen tiloja oli mahdollista varata maksutta esimerkiksi kolmannen sektorin tapahtumia ja tilaisuuksia varten. Yksi kirjaston ydintehtävistä on tarjota kuntalaisille avoin, turvallinen ja maksuton tila, johon kaikki ovat tervetulleita.

Kokonaislainaus/asukas

Lähde: Suomen yleisten kirjastojen tilastot, Tilastot.kirjastot.fi

Hyvinvointisuunnitelman painopisteiden toimenpiteiden raportointi vuodelta 2023

Hyvinvointityöryhmä valitsi hyvinvointisuunnitelman 2021–2024 painopistealueiksi kolme pääkohtaa, jotka on johdettu Loviisan kaupungin ja Lapinjärven kunnan strategioista:

1. Asukkaiden osallisuus
2. Ehkäisevä toiminta ja oikea-aikaiset palvelut
3. Hyvinvointia tukeva ympäristö kestävä kehitys huomioiden

Hyvinvointisuunnitelman toimenpidematriisi on päivitetty vastaamaan sosiaali- ja terveystalouden järjestämisvastuussa tapahtuneita muutoksia (hyväksytty valtuustossa 15.11.2023 § 31).

Hyvinvointisuunnitelmaan kirjatut toimenpiteet koskevat koko valtuustokautta ja vuosittaisissa katsauksissa raportoidaan sinä vuonna tehdyistä toimenpiteistä.

Liitteenä oleviin matriiseihin on kerätty tieto vuodelta 2023. Matriiseissa on arvioitu toimenpiteiden toteuman tilannetta erilaisin värikoodein.

Toiminto ei toteutunut tai sitä ei vielä aloitettu vuonna 2023.

Toiminto on suunnitteluasteella tai aloitettu, mutta tuloksia ei vielä ole.

Toiminto on tehty suunnitellusti loppuun vuonna 2023, mutta kehitys jatkuu edelleen.

Joidenkin toimintojen kohdalla esiintyy eri värikoodeja riippuen siitä, missä toteutuksen vaiheessa kyseinen toiminto on.

Liite 1: Hyvinvointisuunnitelman Toimenpidematriisi